
ÁDÁND KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

2011. november hó

Készítette: Ádánd Község Önkormányzata
8653 Ádánd, Kossuth L. u. 50.

TÁJTERV MŰHELY Kft.
8261 Badacsony, Római út 197.
Mobil: +36 20 9 138 400
E-mail: laposaj@bazaltbor.hu

dr. Laposa József
okl. városépítési-városgazdasági
szakmérnök vezető településtervező
TT/1T 01-5032

POLTRADE Bt. Urban Landscape Design
1096 Budapest, Telepy u. 23.
Mobil: +36 20 823 13 81
E-mail: mohacsi@uld.hu

Mohácsi Katalin okl. településmérnök
Tölgyesi Diána okl. településmérnök

Jóváhagyva a/2011. (.....). sz. önkormányzati határozattal.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	3
1.1. Előzmények	3
1.2. A Településfejlesztési koncepció célja, feladata	3
2. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ	4
2.1. Regionális kapcsolatok, területi adottságok	4
2.2. Táj, természeti adottságok, fekvés, tájhasználat	4
2.3. Társadalmi adottságok	5
2.4. Településszerkezet, területhasználat	5
2.5. Környezeti állapot	5
2.6. Épített környezet	6
2.7. Közlekedés	7
2.7.1. A település tágabb térsége közlekedési kapcsolatainak vizsgálata	7
2.7.2. A település belső közlekedési hálózatának és létesítményeinek vizsgálata	8
2.7.3. Utak állapota	8
2.7.4. Közösségi közlekedés	8
2.7.5. Gyalogos és kerékpáros közlekedés	8
2.7.6. Parkolás	9
2.8. Közműellátás	9
2.9. Településszintű ellátás, kereskedelem, szolgáltatások	10
2.9.1. Alapfokú oktatás	10
2.9.2. Kulturális, szakrális intézmények	10
2.9.3. Egészségügy, szociális ellátás	11
2.9.4. Kereskedelmi, vendéglátó létesítmények	11
2.10. Közösség, identitás	13
2.10.1. Civil szervezetek	13
2.10.2. Egyéb programok	15
3. ÁDÁND KÖZSÉG ADOTTSÁGAI SWOT ANALÍZISBEN ÖSSZEFOGLALVA	16
4. ÁDÁND - JÖVŐKÉP	21

5. FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ	23
5.1. Regionális, térségi kapcsolatok	23
5.2. Népesség, demográfia	24
5.3. Oktatás, szociális ellátás, szociálpolitika	25
5.4. Természeti, táji adottságok.....	25
5.4.1. Vízgazdálkodás, vizek védelme	26
5.4.2. Tájhasználat, mezőgazdaság	27
5.4.3. Levegőminőség védelme	28
5.4.4. Természetvédelem, tájvédelem, környezetvédelem	28
5.5. Épített környezet.....	29
5.5.1. Védett értékek megőrzése, felújítása és hasznosítása	29
5.5.2. Építésszabályozás	29
5.6. Infrastruktúra	30
5.6.1. Közlekedés	30
5.7. Közműellátás, környezetvédelem.....	30
5.7.1. Hulladékgazdálkodás.....	33
5.8. Gazdaság, idegenforgalom, turizmus	34
6. INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK.....	36
MELLÉKLETEK:.....	42

1. BEVEZETŐ

1.1. ELŐZMÉNYEK

Ádánd község Önkormányzatának képviselőtestülete az 1999-ben készült, elavult rendezési terve helyett a község új Településrendezési tervének elkészítésével a TÁJTERV MŰHELY Kft.-t bízta meg.

A Településfejlesztési koncepció, valamint a Településszerkezeti terv és a Szabályozási terv megalapozására készített Vizsgálat, helyzetelemzés munkarész 2011 novemberében készült el. Jelen koncepció elsősorban e vizsgálati munkarészre, a Balaton-törvényben, az üdülőkörzet és a kistérség fejlesztési programjaiban szereplő elemekre épül, figyelembe véve a helyi lakosság kérdőívre adott válaszait.

1.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLJA, FELADATA

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. Törvény – az önkormányzati törvénnyel összhangban, a településfejlesztést az önkormányzatok hatáskörébe és a települési önkormányzatok feladatává tette a településrendezési feladatkör ellátását. A településrendezés eszközeiként: a településfejlesztési koncepciót, a településszerkezeti tervet, valamint a szabályozási tervet és helyi építési szabályzatot jelölte meg.

A Településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.

A koncepció célja, hogy integrálja a település folyamatos működésének, fejlesztésének és vezetésének feltételeit, továbbá hosszú távra irányt mutasson a település lakosságának, valamint a helyi döntéshozóknak a közös értékekre és célokra összpontosítsa – a településfejlesztéssel kapcsolatos döntések meghozatalában.

A Településfejlesztési koncepció a döntési mechanizmus működtetéséhez szolgál útmutatóul, s segítséget nyújt a település egyes érdekcsoportjainak koordinálásához.

A Településfejlesztési koncepció jelen változata egy javaslat, amely végleges változatának kidolgozásához elengedhetetlenül szükséges a helyi döntéshozók, a település jövőjét magukénak érző vállalkozók, az itt élő polgárok, valamint mindazok véleményének figyelembevételére, akik a település jövőjéért felelősséget éreznek, a segítő hozzászólásukkal a jelen állapotok javításán kívánnak munkálkodni.

2. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ

Települési alapadatok	Ádánd
Összterület	2.952 ha
Belterület	291 ha
Külterület (ebből volt zártkert úgynevezett kertes mezőgazdasági terület)	2.661 ha (187 ha)
Lakosság (2011.01.01)	2.252 fő

2.1. REGIONÁLIS KAPCSOLATOK, TERÜLETI ADOTTSÁGOK

Ádánd Somogy megye északkeleti részén, a Balatoni üdülőkörzetben helyezkedik el. A település a megyeszékhely Kaposvártól viszonylag távol, a kistérségi központ Siófokhoz azonban közel – 12-15km – található. Az említett két központhoz a Siófok – Kaposvár vasútvonal, illetve közúton, döntően a 65-ös főút révén kapcsolódik a település. Az M7-es autópálya közelsége pedig megkönnyíti az ország más részeivel, illetve a külfölddel való kapcsolattartást.

Az alap egészségügyi, oktatási és szociális ellátást, a településigazgatási, a jegyzői feladatokat Ádánd község maga látja el. Egyéb ellátás terén a település a kistérségi központra, Siófok városára támaszkodik. Összességében elmondható, hogy a település regionális kapcsolatok szempontjából az átlagosnál kedvezőbb helyzetben van.

2.2. TÁJI, TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, FEKVÉS, TÁJHASZNÁLAT

Ádánd a Balatontól délre, a Somogyi dombság lösz vidékén terül el a Kis-Koppány-patak mellett. Tájji, természeti adottságai az utóbbi két évszázadban alapvetően megváltoztak. A települést körbevevő erdők, illetve mély fekvésű tavak, mocsarak, – amelyek rendkívül gazdag élővilágnak adtak otthont – a lecsapolás, szabályozás majd az intenzív gazdálkodás következtében megszűntek, átalakultak. A nagyüzemi gazdálkodás, monokultúrás szántóföldi hasznosítást eredményezett az egykori gyönyörű tölgyerdők helyén pedig kevésbé értékes akácok találhatók, de azok is jóval kisebb kiterjedésben. A vízszabályozás eredményeként Kis-Koppány-patak mélyített medrű merev medervezetésű csatornává változott.

Ádánd mai területére így a természetes élőhelyek csekély kiterjedése a jellemző. A külterület alig több mint 5%-a erdő és 80%-a fásor, erdősáv nélküli szántóterület!

Az ádándi külterületre a szántóföldi műveléssel hasznosított mezőgazdasági, kultúrtáj minősítést fogalmazhatjuk meg, amely tájhasználatban monokultúrás szántóföldi műveléssel – a klímaváltozás következtében – együtt járó sivatagosodás jelei egyértelműen felfedezhetőek.

2.3. TÁRSADALMI ADOTTSÁGOK

Ádándon jelenleg 2.248-an laknak. Az elmúlt húsz év alatt a népesség csekély, néhány tíz fős növekedése volt jellemző, az utóbbi években azonban az erőteljes csökkenés a meghatározó. A lakosság reprodukciós száma az 1990-es években 1,03, míg a 2000-2007-ig 1,13, amely kedvező, tekintettel az igen rossz 0,9 országos mutatóra.

Ádándon a viszonylag kedvező népesség mutató elsősorban a bevándorlás révén alakult ki. Ez azonban nem járt a kisebbség lakosok jelentős növekedésével. A lakosok 97%-a magyar, 1%-a cigány, 2%-a ismeretlen.

Ádándon a munkalehetőség viszonylag kevés (tojásfeldolgozó üzem, önkormányzat, mezőgazdasági vállalkozások) a kijelölt ipari terület azonban lehetőséget ad újabb vállalkozások megtelepedésére. Az aktív keresők többsége ma a környező településekre – elsősorban Siófokra – jár dolgozni.

2.4. TELEPÜLÉSSZERKEZET, TERÜLETHASZNÁLAT

Ádánd településszerkezete összetett. Jól érzékelhető, hogy a település több fejlődési időszakban alakult ki. A sabaki falurész, a református templom környéke és a katolikus (Szent-Háromság) templom környezete Ádánd régi – az 1830-as újratelepítés után létrejött – részeihez tartoznak.

A vasút melletti településrész, valamint a szabályos, mértani kiosztású utcák és telkek már egy későbbi kort – a 20. századot idézik. A házak zöme is a 20. században épült, egy részük állapota kifejezetten rossz.

A különböző fejlődési korszakok következtében a településszerkezet nem egységes. A vasút közelébe épült településrész és a községháza – református templom köré települt településrész között, illetve a Kossuth utca keleti telkein jelentős beépítetlen belterületi területek találhatók.

A Somogy megyei Kormányhivatal Földhivatala előzetes véleményében közölte, hogy „az ingatlan nyilvántartás adatai szerint Ádánd belterületén 238 db, összesen 62,75 ha nagyságú beépítetlen terület található, mely hosszú távra jelentős fejlesztésekre ad lehetőséget. A belterület növelését a termőföld terhére csak rendkívül indokolt esetben tarjuk elfogadhatónak.”

A belterületen így jelentős – jelenleg szántóföldi hasznosítású – beépítetlen területek vannak, azaz a jelenlegi területhasználat nagymértékű lakóterületi fejlesztésre ad lehetőséget.

2.5. KÖRNYEZETI ÁLLAPOT

Ádánd környezeti állapota megfelelőnek mondható. Tekintettel arra, hogy főközlekedési út nem érinti a közlekedésből származó zaj- és porszennyezés elviselhető mér-

tékű. A település területén nem észlelhető környezetet szennyező gazdasági tevékenység, amennyiben a tojáslégyártó üzem az előírt technológia szerint működik. A nagykiterjedésű monokultúra – szántóföldi művelés – következtében azonban a kultúrnövény nélküli száraz őszi, illetve tavaszi időszakban számottevő, jelentős por-szennyezés alakulhat ki. Az erdők, fasorok, gyepterületek, belterületi fásítások csekély kiterjedése következtében ettől a porszennyezéstől kevésbé védik a települést.

2.6. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

A település épített környezetét legnagyobb részt a lakóházai határozzák meg. Ezek kora, állapota, megjelenése meglehetősen vegyes képet mutat. Megtalálhatók a régi, rossz – eredeti – állapotú parasztházaktól kezdve, a régi de – jól, vagy kevésbé sikeresen – felújított parasztházak, illetve a mai kor családi háza, mindenféle megjelenésben. A jelenlegi építésszabályozás vizuális szempontból igen tág keretet enged az épületek kivitelezésére, mely jelenség a harmonikus falukép megmaradása szempontjából nem kedvez.

A jelenlegi gazdasági helyzetben pozitívnak mondható az a jelenség, hogy – sok hasonló helyzetű faluval ellentétben – a hagyományos telekhasználat, az ún. „hosszútelkek” funkciója máig megmaradt. A háztáji gazdálkodás szerepe valószínűsíthetően ismét nőni fog, így e telekstruktúra, ahol csak lehetséges, illetve igény mutatkozik rá, megőrzendő.

A lakóépületek többsége a 20. században épült, ám viszonylag kevés – mindössze néhány darab – érdemes helyi védelemre.

A szabályozás során a történetileg kialakult központi részek, megmaradt szerkezeti elemek védelmének lehetőségét kell mérlegelni.

Ádándon a két templom, a 18. században épült római katolikus templom és a 19. század elején épült református templom mellett a Szent-Háromság katolikus templom kertjében álló Nepomuki Szent János-szobor és az Immaculata kápolna (szobor) élvez országos műemléki védeltséget.

Ugyancsak országos műemléki védelem alatt áll a hetyei román stílusú templomrom a falutól délkeletre, a szántóföld közepén, valamint az Ádánd közepén lévő Csapody-kastély és kastélypark.

Amíg a templomok és szobrok viszonylag jó állapotúak – a hetyei templom és a körülötte lévő egykori temető sorsa megpecsételődni látszik. Lévén, hogy a védelem csak papíron létezik és a nagyteljesítményű erőgépek már oly közel szántják fel a földet a rom körül, hogy a befolyó víz kikezdi a rom alapjait!

A Csapody-kastély is elhanyagolva, használaton kívül áll és az egykori gyönyörű park is lassan csak emlék, tekintettel arra, hogy nincs szakszerű gondozás. A páfrányfenyőkkel és piramis tölgyekkel beültetett kastélyparkba az államosítást – 1954 után – követően mezőgazdasági gépállomás és szocialista stílusú házak épültek, ezáltal jelentősen veszített értékéből.

2.7. KÖZLEKEDÉS

Ádánd közigazgatási területén a 65-ös főút Ságvár felől, majd pedig a 6403 sz. kiemelt jelentőségű országos mellékút halad át, mely Balatonszabadi – Siójut felé folytatódva, majd pedig betorkolva a 6401sz. mellékútba két irányból teszi megközelíthetővé a települést.

A 35. számú egyvágányú – nem villamosított – vonal érinti Ádándot. A vasútvonal a belterület nyugati szélén halad végig. A 35. vonal Külső Somogy legszebb tájain vezet keresztül. Ádándról egykor a Pélpusztai majorhoz is vezetett kisvasúti pálya, mára ennek már a nyomai is alig fedezhetők fel.

A vasútvonalon ma a téli menetrendben 5 járatpár közlekedik. A buszközlekedés kifejezetten jó, hiszen munkanaponként 20 buszjárat pár kapcsolja össze Ádándot Siófokkal. A fentiek alapján elmondható, hogy a település a magyar átlaghoz viszonyítva kifejezetten kedvező közlekedési adottságokkal rendelkezik.

A jelen tendenciái, lehetőségei, feladatok összegzésként elmondható, hogy Ádánd viszonylag kedvező társadalmi, gazdasági, közlekedési adottságokkal rendelkezik.

Az elvándorlás kevésbé jellemző, a népességszám stagnálása, illetve igen csekély mértékű növekedése elsősorban a bevándorlásból adódik. Ennek ellenére az elvándorlás csökkentése, a fiatalok megtartása, különböző letelepedési támogatások biztosítása és munkahelyek, gazdasági telephelyek létesítése fontos a település fejlődése, erősödése szempontjából.

A célokat önerőből Ádánd nem tudja megvalósítani. A település jövőképeinek felvázolásához a helyi elképzelések és szándékok mellett alapvető a kistérségi fejlesztési programok és fejlesztések figyelembe vétele.

2.7.1. A település tágabb térsége közlekedési kapcsolatainak vizsgálata

A térség legjelentősebb útjai M7-es autópálya a 7 sz., 65 sz. és a 64. sz. főutak. A település közvetlen elérését a 65. sz. és a 7. sz. főutakhoz kapcsolódó 6403 j. és 6401 j. összekötő utak biztosítják.

A keleti és nyugati irányú gyorsforgalmi kapcsolatot a 7 sz. elsőrendű főutat tehermentesítő M7 autópálya biztosítja. Az M7 autópálya nemzetközi út, száma E71, Budapest és a horvátországi határátkelő, Letenye között halad a Balaton déli partján, kétszer két sávon. Ádánd településről az autópálya 12 km-re található, a 6403 j. összekötő úton és a 65 sz. főúton keresztül érhető el.

Az Ádándtól 3 km-re haladó 65 sz. másodrendű főút Siófokot, Tamásit és Szekszárdot köti össze. A térség észak- déli irányú forgalmát bonyolítja. A 7 sz. főúthoz csatlakozik Siófoknál. Csomópontja van az M7-es autópályával és a 61 sz. főúttal Tamásinál. A településtől 14 km-re, észak-keletre található a 64. sz. Simontornya-Enying másodrendű főút. A környező települések között és a 65 sz. és 64. sz. főutak között a 6401 j. és a 6403 j. összekötő utak biztosítják a kapcsolatot. A 6401 j. út Siófok felé biztosít összeköttetést Balatonszabadin keresztül. Ehhez kapcsolódik a 6403 j. Jut-

Ságvár összekötő út. A 6403 j. út Ádándon keresztül vezet, a település úthálózatának legfontosabb eleme. Habár déli irányban nincs kiépített közúti kapcsolata a településnek, a környező főutak és települések könnyen megközelíthetők, a település regionális közúti kapcsolatai jónak mondhatók.

A település mellett halad el a MÁV 35 sz. Kaposvár-Siófok vasúti mellékvonala. A település nyugati szélén található a vasútállomás. Az állomás elérését a 64308 j. állomáshoz vezető út biztosítja. A területtől északra halad kelet-nyugati irányban a MÁV 30. sz. Budapest- Székesfehérvár- Nagykanizsa vasúti fővonal.

Balatonkiliti és Ságvár között, Ádándhoz közel kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre fejleszthető repülőtér található.

2.7.2. A település belső közlekedési hálózatának és létesítményeinek vizsgálata

A település belterületi úthálózata egyszerű: a település úthálózatának gerincét a Ságvár-Balatonszabadi összekötő út adja. Erre csatlakozik a környező gazdasági területek forgalma is. A település részeinek feltárása az Etelköz utca, a Széchenyi utca, a Vasvári utca és a Petőfi utca felől lehetséges. Sok út burkolatlan, ami a kicsi forgalom miatt nem jelent problémát.

2.7.3. Utak állapota

Ádánd területén a burkolat közepes, ill. rossz, sok burkolatlan utca van.

A rossz állapotú burkolat forgalmi hatásai még nem jelentkeznek, azonban ennek elkerülése miatt kiemelt figyelmet kell fordítani a burkolat állapotának javítására.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az utak folyamatos karbantartására, és a csapadékvíz elvezető rendszer meglétére/karbantartására, csak a kettő együttes jó állapota előzheti meg a burkolat tönkremenetelét.

2.7.4. Közösségi közlekedés

Ádánd belterületén több buszmegálló található. A Siófok-Tab járat távolsági buszai, ill. a Siófok-Ádánd járat buszai haladnak át a településen. Öt megállóhely található a településen: Ádánd, autóbusz-váróterem; Ádánd, Művelődési Otthon; Ádánd, szövetkezeti bolt; Ádánd, felső; Ádánd, építőanyag kereskedés. Autóbusz állomás legközelebb Siófokon található. Az autóbusz megállóhelyek száma és elhelyezése az igényeknek megfelelő, a menetrendi járatok követési időközei megfelelőek, változás nem várható.

Vasútállomás a település nyugati szélén található, a vasúti közlekedés szerepe a közösségi közlekedésben kicsi.

2.7.5. Gyalogos és kerékpáros közlekedés

A gyalogközlekedés számára a település útja egy része egy oldalon, helyenként két oldalon járdával kiépült, van azonban, ahol a gyalogos forgalom a közúton bonyo-

lódik. A járda állapota általában rossz, ahol van, ott a szélessége általában nem elegendő.

A településen arányaiban magas a kerékpárt használók száma, a helyi közlekedést sokan kerékpárral oldják meg. A településen kerékpárút nem épült.

A település közigazgatási területén jelenleg nincs kiépítve kerékpárút. A gépjármű forgalom nem zavarja a közúton folyó kerékpárforgalmat.

2.7.6. Parkolás

A lakóterületek parkolási igényei telken belül kielégítettek. A központban gazdasági egységekhez parkolót alakítottak ki, egy rendkívül szűk megközelítésű parkoló található a templom mögött is. Több helyen szórt burkolatú, egyszerű közterületi parkoló működik. Ezek sem forgalmi szempontból, sem a zöldfelületek védelme szempontjából nem zavarók, rendezett átépítésük azonban szükséges.

2.8. KÖZMŰELLÁTÁS

Ádánd községre 1999-ben készült legutóbb szerkezeti, és szabályozási tervmódosítás. Az akkor készült közmű munkarészek megadták a település közműellátásával kapcsolatos meglévő, üzemelő hálózatokat, és a beépítés-fejlesztésekhez szükséges közműfejlesztési irányelveket, **melyek most is érvényesek.**

A település közműrendszerében a szerkezeti és szabályozási terv módosítása óta nem történt jelentős változás.

A jelentősebb közműrendszerrel bíró a szennyvízcsatornázás továbbra sem oldódott meg, így továbbra sincs a településnek szennyvíztisztítása, szennyvízelvezetése. A csapadékvíz-elvezetés egységes rendszere sem került megvalósításra.

A településen az eddig kiépült közművek nagy része közüzemi formában üzemel, így a vezetékes víz, és villamosenergia-ellátás hálózatai mellett, megvalósult a vezetékes földgázhálózat. A településen a hírközlés valamennyi vételi lehetősége rendelkezésre áll.

A beruházási finanszírozás hiánya miatt a szennyvízelvezetés kérdése nem kerülhetett megoldásra. A szennyvízcsatornázás vízjogi létesítési engedélyezési terve elkészült, pályáztatása megtörtént.

2.9. TELEPÜLÉSSZINTŰ ELLÁTÁS, KERESKEDELEM, SZOLGÁLTATÁSOK

2.9.1. Alapfokú oktatás

Az oktatási intézmények jelenlegi helyzete:

SIOK Ádándi Napközi otthonos Óvoda (Árpád u. 15.):

A község egy óvodája összesen 75 férőhellyel rendelkezik. A beíratott gyermekek száma 2011 októberében 70 fő. Minden jelentkező felvételre kerülhetett. Az óvoda telekterülete elegendő. Az épület jó műszaki állapotúak, az elmúlt években folyamatosan volt műszaki felújítás. Tornaszobával és melegítőkonyhával rendelkező, akadálymentes az épület.

Bölcsődei szolgáltatás kialakítását tervezik, melyet az óvoda épületén belül kívánnak megoldani.

SIOK Fekete István Általános Iskola (Széchenyi u. 8.):

A régi Tallián-kastély 1949 óta az iskola épülete. 1961-ben épült az iskola egyik szárnya, amelyet 1971-ben 6 tanteremmel bővítettek, ma is ebben az épületben folyik a 8 osztály oktatása nevelése. 2008. augusztus 1-jétől az iskola beintegrálódott (egy körzetbe) a SIOK-ba. A 2011-2012-es tanévben az iskolának 149 tanulója van. A tanulók száma az elmúlt tíz évben nem változott jelentősen. A diákokkal 8 tanulócsoporthoz 17 pedagógus foglalkozik. Évfolyamonként 1 osztály működik. Az iskola tanulói ádándi gyerekek, elvéve fordul elő 1-2 bejáró más településről. A hátrányos tanulók kb. 50-55%, s ennek kb. a fele különösen problémás családi körülmények között él. A tanulók közül 26 napközis és az alsó osztályosok iskolaotthonosok. Az iskola 8 tanteremmel, számítástechnika teremmel, technika teremmel, tornaszobával, könyvtárral és egy szükségstanteremmel rendelkezik. Konyha működik az ebédlővel és az ezeket kiszolgáló helyiségekkel. Az épületeket 8700 m²-nyi telek és szép zöld park veszi körül. Egy kosárlabda, egy röplabda és kispályás futballpálya található az udvaron.

2.9.2. Kulturális, szakrális intézmények

A kulturális szolgáltatások egyetlen színhelye a **Művelődési ház (Árpád u. 31.)**.

A 2010-ben felújított művelődési ház a kastélyhoz tartozó, valamikori (feltételezhető) kocsiszínbén kapott helyet, amelyet a világháború előtt marhaistállónak használtak.

A hét négy napján fél napokat nyitva tartó művelődési háznak jelenleg nincs közösségformáló szerepe. Állandó szakkörök nem működnek, csak a hastánc csoport próbál az épületben. A művelődési ház épületében egy nagy és egy kisterem található a könyvtár mellett. A nagyterem alkalmas lenne rendezvények tartására.

A **könyvtár** szintén a művelődési ház épületében működik, 2009 óta.

A művelődési ház – fizikai kapacitása, és szép, felújított megjelenése – által a község kulturális életének központjaként kellene, hogy működjön. Jelenleg az intézmény alulhasznosított, bővítésével több lehetőség nyílik a későbbi hasznosítására.

Szentháromság Római Katolikus Templom (Árpád út):

1747. június 24-én szentelték fel a Szentháromság tiszteletére a Tallián család által építtetett barokk stílusú római katolikus templomot. 1778-ban Vizeki Tallián Antal tornyot épített a templom elé. Jelenleg a Balatonszabadi plébánia filiája. Ma országos műemléki védelem alatt álló épület. A római katolikus templom kertjében állították fel az 1816-ból származó, klasszicista Immaculata (Szeplőtelen Szűz) szobrot. Szintén a kertben helyezték el, 1813-ban a késő barokk stílusban készült Nepomuki Szent János szobrot.

Református templom (Kossuth Lajos utca):

1778-ban Mária Terézia üldözte a protestánsokat, ezért csak körülményesen épült báró Zsigrai Károly ispán kezdeményezésére az istentiszteleti hely. A kezdetleges imahely vályogból épült a hívek adományából. A sudár tornyú templomot 1820-ban kezdték építeni. A fundamentum terméskő, a torony téglá, a tető pedig fazsindely volt. Klasszicizáló késő barokk stílusú templom. 1857-ben a fazsindelyes tetőt horganyzott lemez váltja fel. 1863-ban kapott a torony kupolája vörösrézborítást. 1886. április 19-én tűzvész porrá égette a templom tetőszerkezetét, a toronyóra is tönkrement. Az újra épített istenháza új nagyharangot kapott. 1912-ben renoválták, majd az I. Világháborúban lecserélték a vörösréz burkolatot, horganyzott lemezre. A II. Világháborúban Enying irányából bombatalálat érte, ami a boltíves mennyezetet tönkretette. A helyreállítás után csak 1973-ban lett anyagi kerete a hitközségnek a teljes felújításra. 2006-ban az egyházközség felújíttatja a templom homlokzatát, tetőszerkezetét és kupoláját. 2007 óta a tornyot több mint egy évszázad után ismét toronyóra díszíti. Országos műemlékvédelem alatt áll.

2.9.3. Egészségügy, szociális ellátás

A településen egyetlen egészségügyi intézmény, az egészségház működik.

Egészségház (Árpád u. 11.):

Az orvosi rendelőben egy felnőtt háziorvos látja el a felnőtt lakosokat. Az új építésű, modern épületben gyermekorvosi rendelő (egy gyerekorvossal), csecsemő és várandós tanácsadás is működik. Fogászati rendelés a településen nincs, a legközelebbi fogászat Balatonszabadiban található.

Az Őrangyal Ádándi Patika az Árpád utca 7. szám alatt működik.

A településen külön szociális ellátó szolgálat nincsen.

2.9.4. Kereskedelmi, vendéglátó létesítmények

A faluban 5 élelmiszerüzlet található, jellemzően kis áruválasztékkal:

- Musa ABC (Béke u. 1.)
- kicsi Coop (Árpád u. 71.)

- ABC reál (Árpád u. 33)
- ABC (Vásártér u. 27.)
- Sabaki ABC (448 hrsz.)

Az egyetlen „magasabb színvonalú”, nagyobb árukészletű üzlet a „Coop ABC” (Árpád u. 2.).

Jellemzően sok Ádándon a kocsmá, vagy egyéb elnevezésű „ivó”:

- Sláger söröző (Kossuth u. 28.)
- Koppány büfé (Kossuth u. 42.)
- Hargita büfé (Etelköz u. 11.)
- söröző (Etelköz u. 3.)
- Sovány csárda (Széchenyi u. 14.)
- Zrínyi söröző (Zrínyi Miklós u. 9.)
- Brooklyn Söröző (Árpád u. 54/a)

A település megfelelő színvonalú vendéglátóegységgel nem rendelkezik (egyetlen étterme a Fehér Akác Vendéglő (Árpád u. 5/a)), mely nagy hátrány az ide látogatók szempontjából. E hiány megszüntetése kicsi, de annál sürgősebb feladat.

Az üzletek nyitva tartása sem folyamatos, még a nagyobb élelmiszerboltok, áruházláncok üzletei is csak napi pár órát vannak nyitva, mely tényről a helyiek tudnak, de idegenek számára okozhat kellemetlen meglepetést.

A kereskedelmi egységek a faluban nagyjából elszórtan helyezkednek el, de nem alkotnak kis, kereskedelmi-szolgáltató alközpontokat. Ez a település szerkezetéből is adódik, azonban építésszabályozással, vagy egyéb szervezéssel kialakíthatók lennének a falu sűrűsödési pontjai, mi által a funkciók „elkülönülése” meghatározóbbá válna.

A rendezési terv feladata, hogy a meglévő és tervezett intézmények, üzletek környezetének valódi, vonzó települési alközpontokká formálását biztosítsa.

2.10. Közösség, identitás

2.10.1. Civil szervezetek

A kultúra településfejlesztési eszközként való elfogadásához egy paradigmaváltásra volt szükség, minek következtében a kultúra gazdaságfejlesztő tényezőként való elismerése lassan átvette az önmagáért elismert, anyagi és erkölcsi támogatásra érdemes jelenséggé váló megítélést.

Ha egy település arra törekszik, hogy kielégítse az odalátogatók folyamatosan változó igényeit, akkor mindenképpen szükség van a turizmus és a kultúra szoros együttműködésére. Azonban a kulturális vonzerők fejlesztésének nem elsősorban a turizmust, és annak minél magasabb színvonalú kielégítését kell szolgálniuk, hanem a helyi lakosság életminőségének javítását, az adott település lakóhelyként való vonzerejének növelését. A barátságos, élénk légkör, a gazdag kulturális kínálat, a vonzó épített környezet pedig látogatásra és visszatérésre ösztönzi a turistákat. Így az mondható, hogy az örökségértékek megóvása, az épített környezet állapotának megőrzése, javítása hozzájárul a település kulturális identitásának megerősödéséhez, a fejlesztés pedig akkor válik sikeressé, ha a döntéshozók az izgalmas, dinamikus, vonzó életkörülmények megteremtésére törekszenek a helyi lakosság számára. Egy sikeres település életében egyre inkább jelentős szerepet játszik a kulturális gazdagság, így a város szolgáltatásainak, turisztikai attrakcióinak fejlesztése során kiemelt hangsúlyt kell fektetni a kulturális létesítmények létrehozására, alulról jövő kezdeményezések támogatására és a már meglévő szolgáltatások fejlődésének elősegítésére. Mindezekhez szükség van a kulturális szektor résztvevőinek a társadalmi- gazdasági környezet jelentős szereplőivel (önkormányzat, civil szféra képviselői, üzleti vállalkozások valamint az egyház) való együttműködésre.

Egy település kulturális gazdagságát jól mérhetjük az alábbiakkal:

- mennyire él a város az adottságaival a környező többi településhez képest,
- milyen a kulturális aktivitása,
- a fejlesztési tervekben a kulturális elemek hogy jelennek meg,
- vannak-e kulturális beruházások és támogatások,
- milyen a közművelődés és a közgyűjtemények helyzete,
- mennyire nyitott értékes és egyedülálló magángyűjtemények befogadására,
- milyen szerepet tölt be a kortárs művészet, a kreatív ipar az adott város kulturális életében,
- milyen külső-belső kapcsolatokkal rendelkezik.

Ezen kívül egy település megítélésben igen fontos szerepet tölt be, hogy a kortárs művészet és a fiatalok terei, a klubok, az amatőr mozgalmak, közösségi terek hogyan jelennek meg az életében.

Megvalósult projektekből meg lehet figyelni, hogy mik azok a közös elemek, szempontok, amelyek a fenntartható működés biztosítékai lehetnek.

Az utca arculatának megteremtése: utca burkolat, világítás, vállalkozásbarát magartartás. A vállalkozók, lakosság, intézmények bevonása a tervezésbe, folyamatos párbeszéd kialakítása. A helyi hagyományosan jó kapcsolatok feltérképezése, és az

azokra való építkezés. Közösségi élet nem valósulhat meg egy steril környezetben, a lakófunkciónak is meg kell jelennie. Az ő igényeiket a szabályozás kialakításakor fokozottan is figyelembe kell venni.

Szükségesek ingyenes fesztiválok, amelyek a helyi kínálatot be tudják vonni. A programok összehangoltan, egységes név alatt, közös vizuális elemekkel, összehangolt kommunikációval legyenek hirdetve. Ehhez tartozhat a programokat és a helyi intézeteket, vendéglátóhelyeket összefogó weboldal. Fontos, hogy a weblap naprakész, könnyen kezelhető, könnyen elérhető legyen.

Ádándon számos civil szervezet alakult. Alacsony hatékonysággal működnek, amely nem elsősorban pénzügyi hozzájárulás függvénye. A civil szervezetek feladata az összefogás megteremtése, önkéntesek biztosítása, vagy akár a fent leírtak alapján helyi programok szervezése.

Hagyományőrző civil szervezet:

Ádándi Népdalkör Egyesület

Célul tűzték ki a környék és Somogy megye néphagyományainak, népdalainak, népszokásainak összegyűjtését, Somogy, és a Kárpát-medence népdalkincsének megismerését, színpadra állítását, és mindezt átadni a fiatalabb korosztálynak is.

Településfejlesztő civil szervezetek:

Ádándért Egyesület

Kiemelt céljaik:

- Ádánd település értékeinek óvása
- történelmi hagyományainak ápolása
- fejlődésének elősegítése
- kapcsolattartás más szervezetekkel.

E cél megvalósítása érdekében kezdeményezi intézkedések megtételét, más szervezetekkel együttműködve képviseli a település érdekeit és előadásokat, szakmai összefogásokat szervez a település életéről, múltjáról, jelenéről, jövőjéről a legszélesebb spektrumon.

Sabaki Barátikör Egyesület

Sabak településrész fejlesztését tűzte ki célul.

Sport célú civil szervezetek:

Ádándi Községi Sportegyesület

Céljaik:

- megyei osztályú bajnokságokban a felnőtt csapat nevezése és eredményes szereplése, ennek személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása
- az utánpótlás korosztályú fiatalok labdarúgó edzései és versenyzési lehetőségeinek biztosítása

- labdarúgó sportrendezvényeken való részvétel, sportrendezvények szervezése, lebonyolítása
- legfőbb célunk a falu fiataljainak összefogása, sportolásra, csapatmunkára és kitartásra nevelése, ösztönzése

Ádándi Lovassport Egyesület

Szeretnék e nemes és gyönyörű sportot megismertetni az emberekkel, minél nagyobb arányban bevonni a falu gyerekeit a közös munkába.

Ádándi Autós Sport Egyesület

Off-road Stuns 4x4 Club

PAMI Autós Sport Egyesület

Hetye –Völgye Földtulajdonosi Vadászegyesület

A tagok mindegyikének szívügye a vad a vadgazdálkodás és mivel helyi kötődésűek a tagok, lakhelyük környékének védelme.

Ádándi “Koppány” Sport Vadásztársaság.

Önkormányzat tevékenységét segítő civil szervezetek:

Ádánd Község Vöröskeresztes Alapszervezete

A helyi alapszervezet évtizedek óta sikerrel szervezi az önkéntes véradást, összefogja azokat, akik önzetlenül segítenek vérükkel a rászoruló embertársaikon.

Ádándi Polgárőr Egyesület

Alapvető fő feladata a közbiztonság megszilárdításának elősegítése, jó kapcsolat kiépítése a társszervekkel és az önkormányzattal.

Közelebb Egymáshoz Nyugdíjas Klub

Célja a nyugdíjas korú lakosság felkarolása.

2.10.2. Egyéb programok

Közösségépítő hatása lehet egy olyan „akciónak” is, melyről ma már csak egy-egy ház falán meglévő, „Tiszta udvar – rendes ház” feliratú táblácska árulkodik.

Ehhez hasonlóan, minimális költséggel rendezhetők egyéb, a családokat megversenyeztető, a település arculatát pedig szépítő kezdeményezések (pl. „Virágos Ádándért” akció keretében tavasszal ingyen muskátli igényelhető, nyáron pedig a zsűrinek be kell mutatni a virágos portát...)

A vállalkozói réteg szolgáltatásai is közösség-szervező hatásúak lehetnek, amelyekből egyelőre kevés található. Jó példa erre, a helyben szervezett, idén szeptemberben induló Női alakformáló torna a SIOK Fekete István Általános Iskola tornatermében.

3. ÁDÁND KÖZSÉG ADOTTSÁGAI SWOT ANALÍZISBEN

ÖSSZEFOGLALVA

Ádánd településfejlesztési koncepciójának elkészítéséhez szükséges a SWOT elemzés elkészítése.

A település helyzetfeltárásából származó információk stratégiai szemléletű, rendszerezett összegzését tartalmazza a SWOT analízis. Ez a gyors elemzési forma lehetővé teszi a gyakran igen terjedelmes helyzetelemző tanulmányok megállapításainak áttekinthetőbbé tételét, és egy komplex szemléletű stratégiai tervezés további fázisaiban jól hasznosítható, esetenként rangsorolást is tartalmazó értékelés megalkotását. Maga a módszer négy angol szó kezdőbetűjéből kapta a nevét.

S (strengths): erősségek, melyekre a fejlesztés alapozható, ezek az adottságok tovább erősítendőek.

W (weaknesses): gyengeségek, fejlesztést nem lehet rá alapozni, sőt, gátolják azt, meg kell őket erősíteni.

O (opportunities): lehetőségek, kívülről segíthetik, ösztönözhetik a fejlesztést.

T (threats): veszélyek, melyek kívülről akadályozhatják a fejlesztés sikerességét.

Az első két pont tehát a térség adottságai alapján, míg az utóbbi kettő a külvilágban ható folyamatok alapján kerül megfogalmazásra.

Az elemzést a településen folytatott vizsgálatok, a település vezetőivel, a képviselő-testület tagjaival folytatott beszélgetések, a lakosság kérdőíves felmérése alapján, valamint a vonatkozó térségre, kistérségre különböző fejlesztési koncepciók, dokumentumok alapján készítettük el.

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> - Balaton, Siófok közelsége - önálló jegyzőség - viszonylag jó közlekedési kapcsolatok (közúti és vasúti egyaránt) 	<ul style="list-style-type: none"> - minden területen csekély hagyománya van a települések térségi együttműködésének - a település a kistérség és a megye peremén fekszik - nincs sajátos arculata a településnek, a helyi programok menedzselése hiányzik
Társadalom, demográfia	<ul style="list-style-type: none"> - még érzékelhető kötődés a településhez - működő iskola, óvoda, könyvtár és felekezetek 	<ul style="list-style-type: none"> - helyi munkalehetőség csekély nagyságrendje - nagyarányú munkanélküliség - a helyben hasznosítható képzettségek alacsony aránya

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
		<ul style="list-style-type: none"> - a település népességmegtartó képessége közepes, változó - a képzés, tanulás iránti igény alacsony (közepes) szintje - a szakiskolai oktatás megszűnése - a történelmi szerepkör (mezőváros) elfeledése, jelentős tájhasználat-változás - élve születések száma csökken
Gazdaság, Ipar, Mezőgazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - mezőgazdasági hagyományok, szakértelem részleges megléte - állattenyésztési ismeretek - olcsó munkaerő - működő mezőgazdasági vállalkozások 	<ul style="list-style-type: none"> - monokulturális szántóföldi művelés - a természeti adottságokat tönkrevető tájhasználat - csekély ipari tevékenység - kis vállalkozói aktivitás, kis önkormányzati bevétel iparüzési adóból - kis vásárlóerő, gyenge fizetőképesség helyi kereslet - munkavállalók nagy része a településen kívül dolgozik, kis helyi foglalkoztatottság - tőkeszegény vállalkozói réteg - az összefogás hiánya - nagyobb vállalkozások, befektetők hiánya - alacsony jövedelemtermelő képesség
Természet, környezet	<ul style="list-style-type: none"> - a település területén változatos természeti adottságok, változatos domborzat található - a településen áthalad a Kis-Koppány-patak - a falu felett több száz hektár szőlő és gyümölcs termelésre alkalmas terület (lőszhátak) van - kedvező mikroklíma - viszonylag kevésbé – csak pontokban – szennyezett környezet - szelektív hulladékgyűjtés - magas termőképességű szántóterületek 	<ul style="list-style-type: none"> - fasorok, mezővédő erdősávok, erdőterületek hiánya - az egykori - a tájra jellemző nagy kiterjedésű vízfelületek, vízenyős, gazdag élővilágú területek visszaszorulása - a helyi lakosság közepes környezettudatossága - a tájrehabilitáció iránti közömbösség, anyagi hiány - illegális szemétkerakások - alacsony erdősültség - természeti területek kis kiterjedése - monokulturális – a természeti adottságokat tönkrevető, a sivatagosodást elősegítő szántóföldi művelés
Épített környezet településkép	<ul style="list-style-type: none"> - néhány népi építészeti értékkel rendelkező épület - műemlék templomok - műemlék Csapody-kastély 	<ul style="list-style-type: none"> - a falukép vegyessége - hiányos, jellegtelen belterületi fasorok - jelentős kártétel a Csapody-kastély

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
	<ul style="list-style-type: none"> - értékes Tallián-kastély - nagy kiterjedésű kastélykert - védelemre érdemes településszerkezeti elemek - elfogadható mennyiségű zöldfelületi arány - nagy lakóterületi tartalék a belterületen - gondozott zöldfelületek - „elfeledett” történeti emlékek - hagyományos kerthasználat megmaradt, önfenntartásra alkalmas - közterületek légtéaránya optimális, lehetőséget ad az utcarendezésre 	<ul style="list-style-type: none"> és a kastélypark értékeiben értékéhez méltatlan állapot a Csapody-kastélynál - több megfelelő infrastruktúra nélküli lakóépület - nincs hierarchia a településszerkezetben (településközpont hiánya)
Infrastruktúra, közművek, közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> - gázhálózat kiépült - ivóvíz ellátás teljes körű - elektromos ellátás kiépített - a települési hulladék gyűjtés és szállítás megoldott - sűrű buszjáratok Siófokra - vasúti és közúti kapcsolat - elnyert szennyvízcsatorna pályázat az M7 autópálya közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> - a gázhálózatra való rákötés viszonylag alacsony - nem jellemző a megújuló energiaforrások használata - rendezetlen – hiányzó – külterületi dűlőutak - kerékpárutak hiánya - kiépített parkolók hiánya
Idegenforgalom, üdülés	<ul style="list-style-type: none"> - a Balaton-part közelsége - Siófok kulturális, gazdasági és turisztikai központ közelsége - műemlék kastély, templomok, szobrok - változatos domborzat - Kis-Koppány völgy - szőlőhegy 	<ul style="list-style-type: none"> - csekély turisztikai infrastruktúra (szállás, vendéglátás, kereskedelem, sport) - nincs kerékpárút - a település területén hiányoznak a turisztikai programok - a Csapody-kastély alulhasznosított - kevés a helyi vonzerő - a turizmus fejlesztése forráshiányos - a települési környezet esztétikai vonzereje kívánni valót hagy maga után

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (S)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> - közlekedési kapcsolatok további javítása - sajátos szerepkör kialakítása a térségben - regionális, megyehatáron átnyúló kapcsolatok erősítése - térségi szintű projektek megvalósítása - települések közötti együttműködés továbbfejlesztése - üdülési, turisztikai jellegű, minőségi 	<ul style="list-style-type: none"> - a pályázati lehetőségek csökkennek, illetve kihasználatlanok maradnak - a település nem tud egyedi szerepkört kialakítani - továbbra is Siófok-függő marad a település - elmaradnak a minőségi turisztikai fejlesztések - nem erősödik a települések közötti együttműködés

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (S)
	fejlesztések előtérbe helyezése a lakosság aktív bevonásával	- a település önálló mozgásteret csökken
Társadalom demográfia	<ul style="list-style-type: none"> - közösségi rendezvényekkel az összefogás erősítése - szociális, gazdasági intézkedésekkel – pl. munkahelyek, nagyszámú, így olcsó telkek biztosításával – a fiatalok megtartása, településre vonzása - a jó közbiztonság megőrzése - a hagyományos, közvetlen települési légkör tudatos fejlesztése - a helyi intézmények megtartása, erősítése - a vidéki élet tudatos felértékelése - szabadidős tevékenységek szervezése 	<ul style="list-style-type: none"> - munkahelyteremtés, a gazdaság fellendülése nélkül a fiatalok elvándorolnak - szociális, oktatási és kulturális intézmények visszafejlődése - a hivatal önállóságának, cselekvőképességének csökkenése - a település népességmegtartó képessége csökken, előregedő lakosság - a tájhasználat kedvező változása elmarad - lakossági összefogás hiánya az érdekek szétforgácsolódásához vezet - lakossági és vezetői passzivitás keletkezhet, ami gátolja a település fejlődését
Gazdaság, Ipar, Mezőgazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - ipari üzemek telepítése - mezőgazdasági, kertészeti ismeretek fejlesztése - többcélú mezőgazdaság, természeti adottságnak megfelelő tájhasználat kialakítása - családi gazdálkodás fejlesztése, szakmai képzés, tanácsadás, támogatás - az állami tulajdonú földek irányított bérbe vagy tulajdonba adása a környezettudatos mezőgazdaság megvalósítása céljából - gyümölcsstermesztés fejlesztése - állattenyésztés felélesztése - mezőgazdasági feldolgozó tevékenység fejlesztése - új vállalkozások befogadása - települési marketing és menedzsment tevékenység erősítése - minőségi termékek ösztönzése 	<ul style="list-style-type: none"> - a vállalkozások nem fejlődnek, az ipari kereskedelmi tevékenység aránya nem nő - nem lesz vonzó a település új vállalkozások számára - a monokulturális szántóföldi művelés hosszú távon megmarad, így a természeti adottságokat romboló sivatagosodás felé mutató tájhasználat erősödik - a minőségi termékeket előállító mezőgazdasági feldolgozó tevékenység nem fejlődik - a tőkészegény vállalkozói réteg nem erősödik, a vállalkozók versenyképtelenek maradnak - marad az alacsony jövedelemtermelő képesség, a gyenge helyi fizetőképes „kereslet”
Természet, környezet	<ul style="list-style-type: none"> - helyi természetvédelmi területek kijelölése - vizes élőhelyek, vízfelületek visszaállítása, létesítése - természeti értékek megtartása - tájképjavító beavatkozások (tudatos tájrehabilitáció) elindítása - illegális hulladéklerakások felszá- 	<ul style="list-style-type: none"> - a több helyen lévő illegális hulladék szennyezése - a felszíni vizek további szennyezése - természeti értékek további romlása a természeti területek kis kiterjedése - a táji adottságok alul hasznosítása

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (S)
	<ul style="list-style-type: none"> - molása - erdősítés, erdősávok, fasorok telepítése - környezettudatos, többcélú mezőgazdaság ösztönzése a természeti adottságokat javító tájhasználat létrehozása - szőlő, gyümölcsstermesztés, kertészet fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - a vízfelületek, vizes élőhelyek további csökkenése, illetve fejlesztésük elmaradása - a tájrehabilitáció, az erdősítés elmaradása - a monokulturális – a természeti adottságokat tönkretevő, a sivatosodást elősegítő szántóföldi művelés további erősödése
Épített környezet, településkép	<ul style="list-style-type: none"> - nagy kiterjedésű belterületi lakóterület kedvező hasznosítása - lakatlan ingatlanok más funkciójú hasznosítása - a településkép tudatos javítása - helyi védett épületek kijelölése - közterületek, közterületi építmények egységes koncepció szerinti felújítása - a meglévő intézmények felújításának folytatása - zöldterületi fejlesztések - a műemlék Csapody-kastély és kastélykert értékének megfelelő hasznosítása - a településszerkezet védelme - „elfeledett” történeti emlékek bekapcsolása a turizmusba (Hetyei templomrom, barlanglakások, stb.) - 	<ul style="list-style-type: none"> - a közterületek elhanyagolása, nem megfelelő kialakítása - helyi védett minőség kiüresedése, az épületek tönkremenetele - zöldterületi fejlesztések elmaradása - a Csapody-kastély és kastélykert kihasználatlansága, illetve rossz hasznosítása - a településképet rontó épületek, építmények, elemek fennmaradása - megfelelő építésszabályozás hiányában a falu egyedi karaktere eltűnik, melyet „visszahozni” nem lehet
Infrastruktúra, közművek, közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> - a csatornahálózat és szennyvíztisztító kiépítése - a csapadékvíz elvezető rendszer további fejlesztése - a regionális (Balatoni) kerékpárút hálózatra való kapcsolódás - belterületi utak burkolása, parkolók kialakítása - a Ságvári bekötőút javítása - szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztése - megújuló energiahasználat ösztönzése 	<ul style="list-style-type: none"> - a kiépítendő csatornahálózatra a rákötések száma kevés lesz - a külterületi utak állapota tovább romlik - a küldő források elapadása következtében az infrastruktúra (bekötő út javítás, szennyvízhálózat kiépítése, csapadékvíz elvezetés) a szükségesnél jóval lassabban valósul meg - kerékpárutak és az utak közötti kapcsolatok nem épülnek ki - a megújuló energiaforrások használata nem lesz jellemző
Idegenforgalom, üdülés	<ul style="list-style-type: none"> - a belföldi és így a balatoni turizmus növekvő tendenciájú - a Balaton-üdülőkörzet turisztikai kínálatához való kapcsolódás - kerékpárutak kiépítése - kerékpáros pihenőbázis létesítése 	<ul style="list-style-type: none"> - térségi turisztikai program híján Ádánd nem képes egyedül növelni a turisták számát - elmaradnak a kerékpárút fejlesztések - a Csapody-kastély és kastélykert

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (S)
	<ul style="list-style-type: none"> - kilátó építése - Csapody-kastély és kastélykert turisztikai hasznosítása - az elismert ásványvízkincs hasznosítása, a termálturizmus fejlesztése - a Balaton-törvény adta turisztikai fejlesztési terület üdülési célú fejlesztése - a borturizmus tudatos fejlesztése - vízfelület, tó létesítése, s annak turisztikai, sportolási célú hasznosítása - szabadidő, sport központ jellegű fejlesztés - az Ádánd alatt lévő alagútrendszer feltárása és turisztikai hasznosítása 	<ul style="list-style-type: none"> - nem turisztikai jellegű hasznosítása - a település esztétikai vonzereje nem javul

4. ÁDÁND - JÖVŐKÉP

A közeljövő politikai – új önkormányzati törvény – és gazdasági folyamatait – szélesedő pénzügyi, gazdasági, ökológiai és erkölcsi válság – elemezve Ádánd célja a meglévő adottságainak feltárása. Ahhoz, hogy Ádánd a mezőgazdasági, kertészeti, üdülési, gazdasági, földrajzi, közlekedési és történelmi adottságait jól kihasználó és erre épülő gazdasági tevékenységeket fejlesztő élhető, fenntartható település lehessen, szükséges egyedi arculat kialakítása és a többi térségi településsel együttműködve a térségi fejlesztések megvalósítása. Ádánd önmagában nem képes megoldani a jelen problémáit.

Ádánd a következő irányokat tűzheti maga elé:

1. A Balaton-üdülőkörzet a térség legvonzóbb területe. A kistérség településeivel összhangban kell Ádánd turisztikai vonzerejét növelni, melyek az alábbiak lehetnek:
 - kerékpárturizmus,
 - vízi turizmus (Sió, Kis-Koppányi tervezett tó),
 - borturizmus,
 - Csapody-kastély és kastélykert turisztikai hasznosítása,
 - elismert ásványvízkincs hasznosítása,
 - nagy kiterjedésű turisztikai fejlesztési terület funkciójának meghatározása.
2. A kiváló közlekedési kapcsolatok (M7 autópálya, nemzetközi vasútvonal közelsége) adta lehetőségek újragondolása, kihasználása.

3. A mezőgazdasági termelés átalakítása, ökológiai alapokra helyezése, a hagyományoknak megfelelő tájhasználat, minőségi – feldolgozott – termékek előállítás.
4. Az épített és természeti erőforrások megőrzése a környezettudatos szemlélet erősítése.
5. Munkahelyek bővítése, az iparterületre vállalkozások telepítése.

Ádánd a Siófoki kistérségben, bár kedvező adottságokkal rendelkezik, ám a kistérség több települése pl. Siófok, Ságvár, Balatonszabadi összességében több lehetőséggel és vonzerővel rendelkezik. Így ahhoz, hogy Ádánd elérje a kitűzött célokat, illetve megvalósítsa a tervezett fejlesztéseket, mindenképp a többi szomszédos, illetve kistérségi településsel együttműködve kell cselekedni.

A Balaton-üdülőkörzet ismert települései mellett a „háttérbe” tartozó Ádándnak meg kell találnia önálló arculatát. A Balaton közelségét kihasználva meg kell valósítani a kisebb forgalmú szelíd turizmus különböző formáit.

A tájhasználat módosítása, a vízfelület, vizes élőhelyek visszaállítása, az ökológiai szempontok előtérbe helyezése, az adottságokhoz jobban igazodó környezetkímélő, többcélú mezőgazdaság felé történő elmozdulás, új vállalkozások befogadása, a balatoni üdülőkörzet vonzerőjéhez kapcsolható kerékpáros, bor- és szabadidő turizmus fejlesztése, azaz egy hagyományőrző, értékőrző, minőségi idegenforgalom megvalósítása jelenthet egy fejlődőképes közösségként is létező Település megmaradását.

5. FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A Jövőkép megvalósulásához szükséges településfejlesztési célokat és feladatokat foglaljuk össze az alábbiakban.

5.1. REGIONÁLIS, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Ádánd a Siófoki kistérség egyik közepes nagyságú települése. Ádánd kistérségben betöltött szerepe kiemelkedőnek semmiképp sem nevezhető, azonban földrajzi helyzete, történelmi hagyományai (mezőváros) viszonylagos nagysága és még mindig kedvező adottságai következtében a kistérség meghatározó települése.

Ádánd 2008 óta a Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartozó település. Az üdülőkörzethez való tartozás – még ha jelei nem ma látszanak – alapvetően változtatott Ádánd lehetőségein.

A szennyvízhálózat és szennyvíztisztító-mű létesítésére elnyert pályázat megvalósulását követően Ádánd infrastrukturális ellátottsága kifejezetten jónak lesz mondható, s így mind a turisztikai, mind az egyéb gazdasági tevékenységek befogadására még inkább alkalmasabbá válik.

Ádándnak be kell kapcsolódnia a Balaton üdülőkörzet turisztikai fejlesztéseibe és elsősorban a szelíd turizmus, a termálturizmus, illetve a több mint 200 ha-os turisztikai fejlesztési terület szabadidő, üdülés, sport funkciójú hasznosításával kiemelkedő vonzerőt is alkothat az üdülőkörzet délkeleti részén kiegészítve Siófok, illetve a többi település kulturális, üdülési, turisztikai adottságait.

A kistérség fejlesztési koncepcióját az elmúlt két évben gyökeresen megváltozott politikai és gazdasági helyzetnek megfelelően át kell dolgozni, amelyben a háttértelepüléseknek, így Ádándnak nagyobb lehetőséget kell biztosítani.

Ádánd fejlődését hosszú távon meghatározza az, hogy a Balaton kiemelt üdülőkörzetben milyen fejlesztési folyamatok valósulnak meg a gazdálkodás, turizmus területén, valamint az, hogy sikerül-e a magyar mezőgazdaságot többcélúvá alakítani.

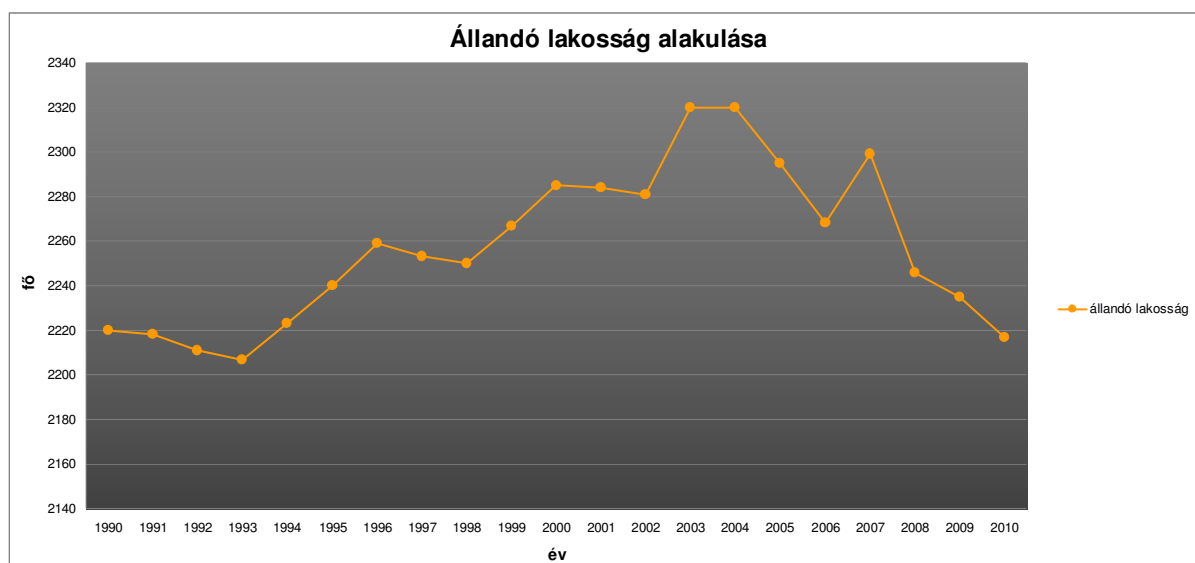
Az tény, hogy Ádánd csak a többi szomszédos, illetve hasonló adottságú településsel összefogva növelheti térségi jelentőségét, akkor lesz képes a gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok aktív befolyásolására.

5.2. NÉPESSÉG, DEMOGRÁFIA

Ádándon jelenleg 2.252 (2011.01.01.) -en élnek. A népesség száma a legtöbb magyar falutól eltérően az utolsó húsz évben kismértékben csökkent, 2007 óta pedig erőteljes visszaesést mutat:

1990-ben	2.220 fő
2000-ben	2.285 fő
2010-ben	2.217 fő volt.

2011. május 31-éig 4 gyermek született. Év végéig a várható születések száma: 6 fő.

A fiatalok, illetve a képzettebb lakosság egy része a rendszerváltást követően elköltözött Ádándról, azonban a Balaton, Siófok közelsége, illetve a nyugodt, tiszta települési környezet azt követően is vonzó maradt.

Alapvető cél a jelenlegi lakos szám megtartása, sőt növelése, a fiatalok településre történő vonzása. Természetesen ez akkor lehetséges, ha megmarad és fejlődik a gazdasági, infrastrukturális, szociális háttér, amely biztosítja az itt élők megfelelő, jó közérzetét, megélhetését.

Ebből a célból készült Ádánd gazdasági programja is, amely az adottságok értékeléséből határozza meg a teendőket.

A népesség megtartásának másik eleme a megfelelő minőségű lakókörnyezet, valamint a minél szélesebb körű szolgáltatás. Ádándon jó példa erre a tudatos települési magatartásra az egészségügyi intézmény, a könyvtár, az óvoda felújítása.

Ádánd igen jelentős belterületi lakóterületi tartalékkal rendelkezik, amely újabb vonzóerő lehet a népesség növelésére.

Hasonlóan fontos a Civil társadalom fejlesztése, hiszen az egyes emberek e szervezeteken keresztül jobban tudják képviselni érdekeiket.

5.3. OKTATÁS, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS, SZOCIÁLPOLITIKA

Ádánd saját jegyzőséggel rendelkezik, amely remélhetőleg az új önkormányzati törvény életbeléptével is megmarad.

Az alapfokú oktatás helyben található és a hosszú távú tervek között van az általános iskola és az óvoda funkciójának megtartása, működésének megőrzése – mindkét intézményt felújították – Változatlanul cél bölcsőde létesítése, amely a település fejlődése, a népesség megtartása szempontjából is létfontosságú.

Ádánd példamutatóan saját egészségügyi központtal rendelkezik, ahol háziorvosi, gyermekorvosi és védőnői szolgáltatás van, az orvosi ügyeletet pedig társulás keretében szervezték meg.

Az idősek ellátását szolgálja az Idősek Klubja és szintén az időskorúak segítségét szolgálja a jelzőrendszer kiépítése – Máltai Szeretet Szolgálat – . A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat a kistérségi társulás keretében terjed ki Ádándra, amelynek fenntartása szintén fontos eleme a település erősödésének.

Ádánd jelenlegi oktatási, szociális ellátottsága kifejezetten kedvezőnek mondható. Az egyházakkal, civil szervezetekkel és a környező településekkel összefogva kell ezeket az értékeket fejleszteni, megőrizni.

Egészségügyi ellátások terén magánrendelések támogatása javasolható. Vállalkozás, vagy közalkalmazotti jogviszony keretében hasznos lehet falugondnok foglalkoztatása, aki sokrétű feladatkörén belül az időskorú lakosság segítségét is végzi.

5.4. TERMÉSZETI, TÁJI ADOTTSÁGOK

Ádánd külterületének 80%-a, több mint 2100 ha (!) szántó. Igen kevés, mindössze 5-6% az erdő, fásított terület. Különösen elgondolkodtató a rét és legelőterületek, vizegyes területek csökkenése. Ádánd táji, természeti adottságai az utóbbi két évszázadban alapvetően megváltoztak. A települést körbevevő mélyfekvésű mocsarak, tavak - amelyek gazdag élővilágot jelentettek – a lecsapolás következtében megszűntek. Az intenzív, monokulturális szántóföldi gazdálkodás lecsökkentette az erdőterületeket is. A maradék erdőterületek zöme is az élővilágban, látványban kevésbé értékes akácos.

A szerkezeti és szabályozási terv készítésekor különleges figyelemmel kell lenni az erdősítési lehetőségekre.

A következő évek legfontosabb feladata a még meglévő értékes természeti és erdőterületek, illetve használati jellegében többfunkciós mezőgazdasági terület (szőlőhegy) megőrzése a tájfenntartó gazdálkodás, az ésszerű terület és tájhasználat kialakítása és erősítése, a természeti értékek védelme.

A természeti, táji adottságok megőrzése, fejlesztése érdekében a környezetszennyező tevékenységeket (hulladéklerakás, szennyvízszikkasztás) a minimális szintre kell csökkenteni. Az illegális szemétkerakókat rekultiválni kell.

5.4.1. Vízgazdálkodás, vizek védelme

A vízminőség-védelem alapvető célja egyrészt a felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése, másrészt az élővizeknek, mint az ember természeti környezetének és a táj jellegét meghatározó tényezőnek a megőrzése, fenntartható használatának biztosítása. Ennek érdekében fontos a vízfolyások és a talajvízkészletek minőségi jellemzőinek javítása, az aktuális és potenciális szennyezőforrások számának és szennyezésük csökkentésével.

A településen lévő csatornák és a Kis-Koppány vízminősége miatt fokozottan ügyelni kell a mezőgazdálkodás során a műtrágya használatára. Be kell tartani a helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályait a felszíni vizek szennyezésének elkerülésére.

A településen működő major trágyaelhelyezését az előírásoknak megfelelően kell megoldani.

A tervezés, megvalósítás előtt álló szennyvízhálózatra történő csatlakozást meggyőzéssel, egyéb önkormányzati eszközökkel támogatni kell, hogy a talajvizet, rétegvizet szennyező szikkasztási gyakorlat visszaszoruljon.

A Kis-Koppány völgyi tájhasználatot úgy kell szabályozni, hogy a vízminőség és a vízhasználat kedvezőbbé váljon.

A Kis-Koppány patak völgyre és környezetére célszerű volna tájrehabilitációs tervet készíteni, amelyhez kitűnő alapot ad a már elkészült a régi – a Sió szabályozás előtti – vízterületek, vizenyős területek kutatása alapján készült tájrehabilitációs javaslat.

A tervnek megoldást kell adnia – a tágabb környezetre is kitekintve – a szennyezések felszámolására, a patak vizének megtisztítására. Alapvető feladata lenne a természetközeli állapotok visszaállításának lehetőségének érdemi vizsgálta.

Az egykori vízjárta területeken vizsgálni kell a tó – (tavak) létesítésének feltételeit is.

Ádándon a talajvíz szennyeződését elsősorban a lakossági szennyvízelhelyezés – szikkasztás – okozza. A most induló csatornahálózat és szennyvíztisztító telep építése jelentős minőségi változást eredményezhet a talajvíz és a felszíni vizek állapotában.

Ádánd csapadékvíz elvezetése sem tekinthető megoldottnak, mielőbb ki kell dolgozni a csapadékvíz elvezetés megfelelő megoldását.

5.4.2. Tájhasználat, mezőgazdaság

Ádánd tájhasználatát, ahogy említettük elsősorban a monokulturális szántóföldi művelés jellemzi annak ellenére, hogy a település változatos morfológiai adottságokkal rendelkezik. Sajnos az erdők nagy részét kivágták. A megmaradt erdőterületek és a Kis-Koppány-patak, valamint a patak völgyben megmaradt egy-két mélyfekvésű vizegyes terület képezi Ádánd legfontosabb természeti értékeit.

Az erdőterületek megtartása és növelése mellett a Kis-Koppány-patak menti zöld- és gyepfelületek védelmét kell szem előtt tartani.

A jelenleg monokulturális szántóföldi hasznosítású területek egy részén művelési ág változás javasolt.

Ádánd kiváló ökológiai adottságai következtében lehetséges változás lehet a gyümölcsstermesztés fejlesztése, a szőlőtermesztés megtartása, növelése, egyéb kertészeti termékek előállítása. Célul kell kitűzni a parlagterületek csökkentését (Ádádon viszonylag kevés az elhagyott terület), a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas területek erdősítését.

Célszerű volna akár kistérségi, járási társulás szinten egy komplex tájfenntartó gazdálkodási program kidolgozása, amely a térség átgondolt fejlesztési stratégiájának megfelelően fogalmazná meg a mezőgazdasági termelés során a természeti értékek védelmét, hasznosítását, fejlesztését. Az ehhez szükséges pályázati támogatások felkutatását, megszerzését pedig szintén térségi szinten helyi szakemberekből álló „Tájgondnokság”-nak kellene szervezni, amely egyúttal foglalkozna a mezőgazdasági termelők szakmai segítségével és a meglévő egyéb táji értékek védelmével. Egy ilyen „szervezet”, tanácsadó testület létrejöttét a térségi önkormányzatoknak kellene kezdeményezni. Része lehet a tájgazdálkodási programnak a hagyományos jellegű állattartás magasabb szinten való megteremtése, a tájjellegű élelmiszerek előállítása. Alapvető fontosságú része lehet a több fejezetben említett tó, tavak, vizes élőhelyek előállítása.

Az elmondottak összességében a balatoni háttértelepüléseken kívánatos szelíd turizmust is fellendíthetik.

Ádádon igen kevés az erdő, ezért mindenképp törekedni kell az erdőterületek, fasorok, mezővédő erdősávok növelésére és arra, hogy lehetőleg őshonos fafajokból álló, természetközeli erdők, erdősávok jöjjenek létre.

A talaj termőképességének megőrzése, a degradációs folyamatok mérséklése biztosíthatja a település mezőgazdasági termelésben betöltött szerepének megmaradását, az ökológiai állapotok kedvezőbbé tételét. Nagyon fontos annak tudatosítása, hogy a talajleomosódás a mezővédő erdősávok hiányában a szélereziónál által pusztuló termőtalaj gazdasági hátrányokat jelent és az élet alapját adó föld mennyiségét, minőségét rontja.

5.4.3. Levegőminőség védelme

A levegőminőséggel kapcsolatos legfontosabb feladat a jó levegőminőségi állapot fenntartása, esetleg további javítása. Ezért elsősorban a közlekedésből származó légszennyezést, a mezőgazdasági eredetű porszennyezést, a lakossági fűtés következtében keletkező füstgázszenyezést, valamint a levegő biológiai eredetű terhelését szükséges csökkenteni.

A Ságvár – Siójut – Balatonszabadi országos mellékút forgalma érinti Ádánd belterületének nagy részét, az út forgalmának hatásairól azonban nincsenek mért adatok. Cél az, hogy az átmenő forgalom kevésbé terhelje a települést, ezért célszerű alternatív terelő útvonalat kijelölni, forgalomtechnikai eszközökkel csökkenteni a terhelést és növelni a forgalmas utak melletti zöldfelületeket, fás növényzetet.

A településen belüli zöldfelületek növényállományának gazdagítása, a véderdősávok, külterületi fasorok létesítése is a levegőtisztaság védelmét, javítását szolgálja.

A település porterhelésének csökkentése érdekében a mezőgazdasági utak folyamatos karbantartásáról, javításáról gondoskodni kell.

A lakosság jelentős része rákötött a kiépített gázhálózatra, azonban a gáz árának növekedése egyre inkább a hagyományosabb tüzelőanyagok, a tűzifa használatára ösztönöz. Hosszú távon ez a levegőtisztaság szempontjából kedvezőtlen változás.

5.4.4. Természetvédelem, tájvédelem, környezetvédelem

A természetvédelem célja az országos és helyi védelemre érdemes természeti értékek feltárása, megőrzése, bemutatása, valamint a természeti folyamatok zavartalan működésének biztosítása.

Az élővilág fennmaradása érdekében az ökológiai kapcsolatokat meg kell őrizni és növelni kell a természetszerű élőhelyek területi kiterjedését, ami a táj esztétikai értékének növeléséhez is hozzájárulhat.

A települési környezet védelmének fontos eszközei a környezetvédelmi tartalmú rendeletek, amelyek fontos szerepet játszanak a környezeti gondok kezelésében, illetve megelőzésében.

Annak ellenére, hogy Ádánd változatos morfológiai adottságokkal rendelkezik és évszázadokkal korábban élővilágában igen gazdag természeti, természetközeli területei voltak, ma nincs sem országos, sem helyi védettségű természeti területe és még a közösségi jelentőségű Natura 2000-es területek sem kerültek kijelölésre.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park adatszolgáltatása szerint a Kis-Koppány-patak mentén négy ingatlan a Nemzeti Ökológiai Hálózat részeként magterületbe és mintegy 90 ingatlan ökológiai folyosó kategóriába sorolt.

Puffer terület, valamint ökológiai rehabilitációt igénylő területrész nincs kijelölve.

A fentiek következtében kifejezetten nagyobb figyelmet kell fordítani a tájfenntartó gazdálkodásra, a meglévő természeti értékek védelmére, helyi védett értékek kijelö-

lésére, a Nemzeti Ökológiai Hálózat részét képező területek szigorú, értékőrző szabályozására.

Kívánatos lenne a Kis-Koppány-patak csatorna jellegét feloldó, az ember és az élővilág számára kedvezőbb feltételeket jelentő élőhely megújítási tervet készíteni az említett tájrehabilitációs terv részeként, amelynek fő célja tavak, a vizes termőhelyek visszaállítása, a felszíni vizek közelében a vegyszerhasználat csökkentése, a vizes élőhelyekhez kötődő állat- és növényfajok számára kedvező tájhasználati formák elterjesztése.

A környezet védelme, a meglévő környezeti, természeti értékek megóvása, a tájfenntartó gazdálkodás alapfeltétele a környezettudatosság növelése.

5.5. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

5.5.1. Védett értékek megőrzése, felújítása és hasznosítása

A helyi védelemre érdemes épületek eredeti formájukban való megőrzése, felújítása elengedhetetlen feladat a falu sajátos karakterének megőrzéséhez. Ehhez szükséges a tulajdonosok látásmódjának formálása, mellyel felismerik épületeik értékét, erőforrást keresnek megőrzésükre, felújításukra, az épületekhez illeszkedő módon történő bővítésükre. Fontos a kivételes értéket jelentő Hettyei templomrom látogathatóságának szempontjából megközelítő út létesítése.

A folyamat sikeréhez az Önkormányzatnak is szükséges hozzájárulnia. Teheti ezt pályázatok lebonyolításával, felvásárlással, új funkció kialakításával (közösségi, turisztikai célú átalakítások – szálláshely, piaccsarnok, tájház, stb.)

Fentiek pontos megvalósításához szükséges az Örökségvédelmi Hatástanulmányban irányelvek megfogalmazása, valamint önkormányzati rendeletben a helyi védelem alatt álló épületek felújítására vonatkozó pontos előírások kidolgozása.

5.5.2. Építésszabályozás

Az építést szabályozó előírások célja az épített környezet harmonikus, túlzásoktól mentes megjelenésének biztosítása, az ingatlanulajdonosok ingatlanukkal kapcsolatos jogainak meghatározása. Az építésszabályozás elsődleges feladata – az élethez alapvetően szükséges – lakóingatlanok szabályozása.

A kérdőívre válaszolók csaknem egésze (91,5%) lakóingatlannal rendelkezik Ádándon. 34,5%-uk tervezi, hogy a közeljövőben változtat lakáskörülményein.

Ezek nagy része a jelenlegi lakóingatlan bővítését tervezi (ráépítés: 18,8%, azonos szinten bővítés: 31,3%). Új lakóingatlan vásárlását egy válaszadó sem tervezi. A szabályozási előírások megalkotása során tehát figyelemmel kell lennünk a lakóingatlanok bővíthetőségének biztosítására, amellett, hogy az épületek arányai, magassága, méretei, a falukép torzulását okoznák.

Elképzeltető a régi faluközpont ilyen szempontból való „védelme”, lehatárolása, melyben megmaradnának a hagyományos földszintes, oldalhatáron álló parasztházak. A faluközponton kívül eső lakóházakra pedig „lazább”, több (féle) építési lehetőséget adó előírás készülne.

Az épületek arányaira, homlokzatképzésére, a közterületek szigorú szabályozására azonban mind a „rég”, mind az „új” településrészekben, lakó és egyéb épületek esetében is ügyelni kell. Ezek a tényezők ugyanis alapvetően meghatározzák az épített környezet minőségét, a falu arculatát.

5.6. INFRASTRUKTÚRA

5.6.1. Közlekedés

Ádánd térségében a Balaton-törvény jelentős közlekedési fejlesztéseket nem tervez, a térségi szerkezeti terv azonban tartalmazza Fejér, illetve Tolna megye felé (Szabadhídvég, Mezőkomárom) a meglévő keskeny út mellékúttá történő fejlesztését

Ádánd térségében a 6401. j. út Balatonszabadi - Enying közötti jelenleg földút szakasz kiépítése javasolt, mely a 64. sz. főút közvetlen elérését biztosítja, és egyben javítja a térség, jellemzően észak-déli irányú úthálózatának kelet-nyugat irányú kapcsolatait.

A település és térsége úthálózatán leginkább felújítási, fenntartási jellegű beavatkozások szükségesek

A 6403. j. út 0+000-9+200 km. szelvények közötti szakasz felújítása a Dél-dunántúli ROP 2011-2013 akcióterv keretében a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által jóváhagyásra került, jelenleg tervezési fázisban tart.

Ádánd határában haladna a Sió-csatorna mentén tervezett országos jelentőségű kerékpárút, ami a külterület határában haladna, a belterületet nem érinti. Az országos kerékpárút hálózathoz a belterület a 6401 j. út mentén tud csatlakozni, a forgalom most még nem indokolja, de távlatban javasolt az út mellett kerékpárutat építeni.

5.7. KÖZMŰELLÁTÁS, KÖRNYEZETVÉDELME

Ádánd a hagyományos közművekkel átlagon felüli szinten ellátott és az elnyert pályázat révén folyamatba került a szennyvízcsatorna hálózat és szennyvíztisztító-mű építésének elindítása. Így a település rövid távú céljai között szerepel a település összközművesítése. A települési infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatban a legfontosabb feladat a közeljövőben megépülő szennyvízcsatorna hálózatra való rákötések támogatása, az arra való ösztönzés. Jogos félelem, hogy a romló gazdasági helyzet-

ben egyre kevesebben tudják vállalni a beruházással és működtetéssel járó többletköltségeket és így a környezetminőség szempontjából is rendkívül fontos – igen drága beruházás – nem éri el célját!

A kiépített gázhálózatra való folyamatos rákötések támogatandók, hogy a jelenlegi fűtési mód korszerűbb rendszerre váltható legyen.

A felszíni vízelvezetés fejlesztésével, megoldásával, a járdák nagyobb mértékű kiépítésével kedvezőbb települési kép alakul majd.

A hagyományos energiahordozók árának jelentős emelkedése és a környezetvédelmi igények fel fogják értékelni a megújuló energiaforrásokat.

E célból járási társulás szinten a megújuló energiaforrások hasznosítására egy hosszú távú koncepciót szükséges kidolgozni, amely feltárja a térségben található megújuló energiaforrásokat és javaslatot ad azok hasznosítására. Mindenképp előtérbe kell helyezni a megújuló energiaforrások használatának ösztönzését, valamint az ismerten költséges beruházások potenciális befektetőinek megkeresését.

A szennyvíztisztító létesítésére kiírt pályázat sikeres volt, és a szennyvízelvezetés és csatornázás megvalósítás előtt áll.

A községben a csapadék-vízelvezetés tartozik azon feladatok közé, melyet a burkolt utak kiépítésével egy időben, illetve a meglévő, burkolt utak mentén, ahol nem került megvalósításra, meg kell oldani.

A befogadó rendszert megfelelően kell karbantartani, illetve a nem megfelelő kapacitású szakaszokat – átereszeket - korszerűsíteni célszerű.

Az eddig kiépült közműrendszerek kiépítettsége lehetőséget biztosít a település beépítés- fejlesztéseinek biztosítására. Nagyon fontos a lakosság számára, hogy a kényelmet és komfortot adó közművek rendelkezésre álljanak, mint a városokban. A tapasztalatok szerint ezek a szolgáltatások nagymértékben hozzájárulnak a népesség megtartásához.

A közműrendszerek fejlesztése, és jelenlegi kiépítettsége főleg a lakó-, és a meglévő gazdasági területek közműigényeinek figyelembe-vételével történt.

A közlekedési és a közmű infrastruktúra jelentős fejlődése tovább indukálja Ádánd beépítésfejlesztéseinek lehetőségeit, különösen ha megvalósul az alapközműnek számító szennyvízcsatornázás is.

A településen jelen beépítés-fejlesztési célok egyrészt a gazdasági, kereskedelmi-gazdasági és ipari gazdasági területek fejlesztésére, a munkahelyteremtés biztosítására, másrészt a már az előző településrendezési tervben javasolt, de nem került megvalósításra, lakó és üdülőfejlesztések felé irányulnak.

A közművesítés programjának tekinthető, hogy az új beépítésre kijelölt területeken szabványnak megfelelően meg kell építeni a közműhálózatokat.

- Az utak megfelelő, szabványos kialakításával és a már említett szabványos közmű elrendezéssel az utcákban zöldsávot kell kialakítani, ahol fák és bokrok ültethetők.

Közmű csak megfelelő védőtávolsággal helyezhető el a fasorok mellett.

- A rendezési terv időtávjában a településképi és esztétikai megjelenítésre kell törekedni, a minőségi szolgáltatások irányába kell továbbfejleszteni a hálózatokat.

A csapadékvíz elvezetés tekintetében fontos kiemelni, hogy a csapadékvizek befogadója, a Kis-Koppány állandó jellegű vízfolyás rendezése szükséges, mivel a meder feliszapolódott növényzettel benőtt.

A csapadék-víz elvezetés szempontjából elsődlegesnek tartjuk továbbra is a jelenlegi árokrendszer vízszállító-kapacitásának szinten-tartását, és ahol szükséges növelését, melyet csak megfelelő karbantartással és a csőátereszeknél, a megfelelő átmérő kialakításával lehet eszközölni.

A burkolt úthálózat építése csak víz elvezetéssel együtt engedélyezhető, illetve építhető. Az új beépítésekénél – de a régi beépítésekénél is alkalmazható - az ingatlanokon épült házak tetőfelületén összegyülekező csapadékvizeket csapadékvíz tározókban javasoljuk felfogni, és annak vizét locsolásra felhasználni.

A településközpontban és a kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági, intézményterületeken a zárt felszínközeli csapadékcsatornázás az indokolt, de itt is célszerű alkalmazni a csapadékvíz tározását, és a tározott víz újrafelhasználását.

A településre külön szakági tervként kell a település egységes vízrendezési tervét elkészítenni.

A nyomásszabályozótól kiépült középnyomású hálózat teljes gázellátást biztosít a településnek, mely a várható többlet gázigényeket is biztosítani tudja.

A beépítés-fejlesztések új közterületein ki kell építeni a középnyomású elosztóhálózatot.

Ádánd községben a villamosenergia-ellátás 100%-osnak tekinthető, még a külterületei ingatlanok is szinte teljes ellátásban részesülnek.

A településen program szerinti lakóterület-, gazdasági-, kereskedelmi-gazdasági és ipari gazdasági területek fejlesztésénél új 20 kV-os leágazások, transzformátor állomások és kisméretű hálózatszakaszok építésére kell számítani.

Az lakóterületek kisméretű hálózatát földkábeles formában javasoljuk kiépíteni.

A fenntartható fejlődés tekintetében fontos az alternatív energiák fejlesztési lehetőségeinek számbavétele a településen. Ádánd település rendelkezik geotermikus energiával. A termákvízkinccs többsíkú felhasználása további fejlesztési lehetőségeket biztosít a községnek. A szennyvízcsatornázás kiépülésével teljes közműellátással fog rendelkezni a település. Ezzel megnyílik a lehetőség a közművesítés, főleg az

energiafelhasználás minőségi fejlesztésére, mely a geotermikus a szél és napenergia felhasználás további lehetőségeiben kell keresni.

Ádánd település telefonhálózata az elmúlt években jelentős fejlesztésen ment keresztül.

A telefonhálózat az úthálózat mentén az egész községben kiépült, általában légvezetékes formában.

A település 84-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz. A meglévő hálózat továbbépítése műszaki hátteret biztosít az új beépítési területek vezetékes távközlési ellátására.

A távközlési ellátottságot a településen és térségében is, lényegesen növelheti a mobiltelefonok használata. Ennek szabad kereskedelmi forgalma és műszaki területi korlátja nincs, így igényhez igazodóan korlátlanul használható. Ádándon valamennyi vezeték nélküli táv- és hírközlési szolgáltató (T-Mobile, TELENOR, volt Pannon GSM, Vodafone) megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

5.7.1. Hulladékgazdálkodás

Ádándon a települési szilárd hulladék begyűjtése, szállítása közszolgáltatás keretében történik. Heti rendszerességgel az –SPA hulladékgazdálkodási program segítségével a Dél-Balaton és Sió völgye hulladékgazdálkodási projekt keretében a közeli (szomszédos) Som területén épült egy új környezetbarát hulladékkezelő.

A korszerű hulladékkezelő központban az egész hasznosítási és lerakási folyamat szakszerű és ellenőrizhető. A környezeti szempontból mintaszerű telepen, ahol válogató központ, új lerakó és komposztáló üzemrész is épült a hulladékot a földtől és a talajvíztől többrétegű, földrengés biztos szigetelés választja el.

Ádándon megindult a szelektív hulladékgyűjtés. A település belterületén 5 helyen találhatóak a hulladékok válogatására alkalmas műanyag szemétyűjtők.

A kommunális, apró hulladék gyűjtése látszólag megoldott, a sít, építési törmelék és egyéb használaton kívüli eszközök elhelyezése nem. Bár már bezárt, még mindig használják hulladéklerakásra a régi szemételepet a falutól közvetlen délre a szőlőhegyre vezető út mentén és a határ több pontján van még illegális hulladéklerakás. A jelekből úgy ítéhető meg, hogy egy kerített, kisebb léptékű törmelék és egyéb szilárd hulladéklerakó udvar kijelölése és működtetése szükséges.

5.8. GAZDASÁG, IDEGENFORGALOM, TURIZMUS

Ádánd gazdasági szerkezete keveset változott a rendszerváltást követően. A Balaton-part, illetve Siófok gazdasági ereje ma is a meghatározó. Az ipartelepre lassan települnek be a vállalkozások és a mezőgazdasági termelésből – a kialakult nagyüzemi jellegű földhasználat következtében csak viszonylag kevesen tudnak megélni. Alapvető cél kellene a sokszínűbb, több lábon álló gazdaság kialakítása, a gazdasági források aktualizálása, a gazdasági miliő megújítása.

A Balaton kiemelt üdülőkörzet területfejlesztési koncepciójában korábban megfogalmazott célok, mint a kulturális örökség szélesebb körű hasznosítása, látogatói központok fejlesztése, tematikus útvonalak fejlesztése, borturizmus fejlesztése, védett értékekhez kapcsolódó speciális termékek fejlesztése, sajátos adottságokra épülő falusi turizmus fejlesztése, kerékpáros turizmus fogadási feltételeinek kialakítása, termásvíz-program beindítása, aktív turizmus fogadási feltételeinek javítása Ádándon mind fontosak a jövő szempontjából.

A mai, kifejezetten válságosoknak nevezhető tőkehiányos időkben természetesen kevés az esély, hogy sikerül tőkeerős befektetőt, illetve jelentős pályázati támogatást szerezni.

A településfejlesztési koncepcióban azonban meg kell határozni a település fejlesztési irányait. A gazdaság, iparfejlesztés, tájfenntartó sokcélú mezőgazdaság mellett Ádánd belépése a Balatoni üdülőkörzetbe egyértelműen a turizmus, üdülési funkciók, vonzerők tudatos kialakítását igényli.

A turizmus kérdését természetesen nem lehet helyi, települési szinten kezelni, hanem a megváltozott körülményekre és lehetőségekre figyelemmel összehangolt turisztikai programot kell kidolgozni a térség és a leendő járás településeivel összhangban, amely a háttértelepülés Ádánd számára is megteremti az üdülőkörzet turisztikai kínálatába való bekapcsolódás lehetőségét.

A turizmus fejlesztése elképzelhetetlen az infrastruktúra kiépítése nélkül. Ádánd turisztikai vonzerőinek növelése szempontjából ezért rendkívül fontos a most induló szennyvízcsatorna hálózat és szennyvíztelep kiépülése. Ádándnak amellet, hogy tudatosan fejleszti természeti környezetét és turisztikai vonzerőit a térségben, a térség turisztikai adottságaiban, kínálatában kell gondolkodnia, hogy a programok és a különböző turisztikai „termékek” kiegészítsék egymást és a települések egymást erősíteni tudják.

A települési környezet megújítása, a zöldfelületek gazdagítása, a Kis-Koppány mentén tervezett – az árvízveszélyt csökkentő – tó kialakítása és turisztikai hasznosítása, a kastélykert alatti zöldfelület, a kastélypark és a Kis-Koppány völgy turisztikai hasznosítása hosszabb távon kivételes adottság Ádánd számára.

A szelíd turizmus említett formái természetjárás, lovaglás, kerékpárturizmus, borturizmus stb. Ádándon is fejleszthetők. A tervezett kilátóépítés a falu feletti szőlőhegy szélére egy újabb vonzerő lesz a településen, amely a figyelmet még inkább a szőlőhegyi világ, a borturizmus felé fordítja.

Sajnos Ádándon évtizedek óta csökken a szőlőterület és egyre kevesebb a bor, ám a borászat szakmai kultúrája él, jellemző a településre. Rendkívüli fontosságú e szőlészeti, borászati kultúra megőrzése, megtartása, kiemelt támogatása.

A Dél-Balaton már kialakult borturizmusába, a Dél-Balatoni Borút rendszerébe kell az ádándi szőlőhegy lehetőségeit bevonni. A két-három helyen meglévő hangulatos pincesorokat esztétikailag tudatosan helyreállítani és különböző rendezvények – borünnepek, borvacsorák – színhelyéül kialakítani.

A Dél-Balatoni Borúthoz történő kapcsolódás egyúttal kibővítené Ádánd kapcsolatait a parti településekkel, illetve a többi bortermelő településsel. Ehhez mindenképp ösztönözni kell a présházak, pincék megóvását, tájba illő kialakítását, eredeti funkcióik megtartását.

A kerékpáros turizmus fellendítéséhez elsődleges a Sió-menti kerékpárúthoz történő kapcsolódás, a kerékpárút kiépítése a település és a faluközpont között a Kis-Koppány völgyben. A sabaki részen tervezett kerékpáros megállóhely, pihenőközpont szervesen illeszkedik a kilátóhely létesítés, borturizmus fejlesztés, tóépítés, zöldfelület (sport) kialakítás koncepciójába.

A terepkeréppárral (és gyalogosan) is járható egyéb utak, ösvények kialakítása és kitáblázása révén bővíthető (pl.: Som, Nagyberény felé, a Kis-Koppány völgyben, illetve Pélpusztá – Szabadhídvég – azaz Tolna megye felé) a kerékpáros turizmus kínálata.

A kulturális örökség tudatosabb hasznosítása egyrészt az épített értékek speciális turisztikai célú hasznosítását jelenti (pl.: a kastély és kastélykert népfőiskolává vagy rehabilitációs központtá történő átalakítása), másrészt a falusi lakosság hagyományos gazdálkodási ismereteire alapozva a hagyományos tevékenységek gazdasági - turisztikai célú felkarolását jelenti kiegészítő jövedelem, illetve vonzó turisztikai termék létrehozása céljából.

Ádánd kivételes és sajátos potenciális adottsága a föld alatt lévő termálvíz. Az utóbbi évtizedekben a minőségi turizmus és a szezon meghosszabbítás szándéka kifejezetten a termálturizmus fejlesztéséhez kapcsolódott. Természetesen tudni kell, hogy a termálvíz csak komplexen hasznosítható és ez a legnagyobb tőkeigényű beruházás. Ennek következtében csak összehangolt és koncentrált térségi fejlesztés képzelhető el.

Azt mindenképp ki kell emelni, hogy Ádánd nem fürdőváros, mezővárosi múltja is lassan feledésbe merül, azaz egyáltalán nincsenek meg azok a szálláshelyek, vendéglátó kapacitások, egyéb vonzerők, amelyek kizárólag egy termálfürdő elhelyezé-

sét lehetővé tennék. Itt, ahogy említettük csak egy nagyszabású, minden szükségletet kielégítő üdülő-fürdőkomplexumnak „fürdővárosnak” lenne létjogosultsága. Ahogy említettük ez hatalmas tőkét igényel, azonban a Balaton-törvény területileg biztosítja egy ilyen turisztikai komplexum létesítését.

6. INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK

Az intézkedési javaslatok közül kiemeljük azokat, amelyeknek elvégzése közvetlen önkormányzati döntést és intézkedést igényel (vastag betűvel jelöljük), vagy a településrendezési terv feladata **(TRT)**.

Az egyes területeken belül külön jelöljük a javaslatokat a szerint, hogy rövid **(R)** (0-5 év), közép **(K)** (5-10 év), vagy hosszú **(H)** (10-20 év) távú fejlesztésről van szó.

REGIONÁLIS KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE:

- (R) A járási társulásban Ádánd fejlesztéséhez is kapcsolódó fejlesztési elképzelések, projektek kimunkálásában és megvalósításában való aktív részvétel, minél nagyobb jelentőséggel bíró feladatok vállalása;**
- (R) Térségi tájgondnokság létrehozása;**
- (R) Kapcsolatfelvétel, tapasztalatcsere más önkormányzatokkal és fejlesztési társulásokkal;**
- (R) Járási fejlesztési koncepció készítése;**
- (K) Közös projektek kimunkálása, közös pályázatok készítése;**
- (K) Megyén túlmutató kapcsolatok, együttműködések;**
- (K) A kistérség más településeivel közös rendezvények, ünnepek, közös kiadványok, túrák szervezése;**
- (R) Közös térségi marketingtevékenység;**
- (K) Térségi úthálózat Ságvár – Ádánd – Balatonszabadi közötti mellékút fejlesztése, Tolna megye (Szabadhídvég felé vezető út kiépítése), kerékpárút-hálózat (Siópart – belterület közötti szakasz) fejlesztése;**

NÉPESSÉG, TÁRSADALOMEPÍTÉS:

- (R) Közösségfejlesztés, a helyi közösségek kezdeményezőképességének belülről, a közösség saját erejéből való helyreállítása (lakosság megszólítása, aktivizálása, megoldandó feladatok meghatározása, új közösségi szervezetek megalakítása, külső partnerek megkeresése, aktivizálása);**
- (R) Lakosság bevonása a településen felmerülő döntésekbe és azok végrehajtásába. (például a településkép és a település általános tisztaságának a javítása érdekében kidolgozandó intézkedési terv elkészítése);**

- (R) **Civil szervezetek ösztönzése (együttműködés a térségi, regionális, nemzetközi pályázatok készítésénél, helyi pályázatok kiírása, helyiség biztosítás stb.);**
- (R) **Közösségi rendezvények számára minél kedvezőbb keretek létrehozása, rendezvényszervezés;**
- (K) **Önkormányzati tulajdonban lévő telkek olcsó áron történő értékesítése a helyben letelepedni kívánó fiatatoknak; hosszútávon visszaüthet, ha nem tudják fenntartani.**
- (K) **Infrastrukturális, ellátási, szociális, életkörülményt javító intézkedések, beruházások a településen (útépítés, csatornázás);**
- (K) **A már meglévő intézmények (óvoda, iskola, gyógyszertár, orvosi rendelő, idősek klubja) folyamatos karbantartása, lehetőség szerinti fejlesztése, valamint szükség esetén bővítésük;**
- (R) **Közösségi ház működtetése;**
- (K) **Térségi, minden évben visszatérő rendezvények szervezése;**

A fenti programokban a lakosság aktívan részt vehet, amelynek további előnye, hogy így a programban résztvevők sokkal inkább magukénak érzik a települést, annak védelmében hatékonyabban fel tudnak lépni.

GAZDASÁGFEJLESZTÉS, GAZDASÁGI INTÉZKEDÉSEK:

- (R) **Telepítési és térségi gazdaságfejlesztési koncepció és projektek kidolgozása (pl.: újonnan induló, vagy hiánypótló vállalkozások beindításának támogatása);**
- (R) **Pályázati lehetőségek folyamatos nyomon követése és írása;**
- (R) **Alternatív növények (gyógy, fűszer, ipari, takarmány, energia, vetőmag, zöldtrágya növények) vetésszerkezetbe való illesztése;**
- (R) **Biogazdálkodás megismertetése és terjesztése;**
- (K) **Önkormányzat, mint munkahelyteremtő (pályázatok, közmunka);**
- (R) **Családi gazdaságok támogatása;**
- (K) **A mezőgazdasági úthálózat korszerűsítése, fejlesztése;**
- (K) **A megtelepedni kívánó vállalkozások támogatása (terület, adókedvezmény);**
- (K) **Alternatív energiaforrások hasznosítási lehetőségeinek vizsgálata;**
- (K) **Gazdaságtalanul művelhető területek kivonása a művelés alól/művetési ág változtatás;**
- (K) **Gazdasági és kézműves oktatás;**

- (K) Feltört gyepterületek visszagyepesítése és az extenzív, legeltetési állattartás újraélesztése;
- (K) Szőlő- és gyümölcsstermesztési, kertészeti növények kultúrájának erősítése;
- (R) Ismerje meg az önkormányzat a területén működő vállalkozókat és fejlesztési elképzeléseiket.

OKTATÁS, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS, SZOLGÁLTATÁS:

- (R) **Az öregedő népesség eltátására való felkészülés, idősök bentlakásos ellátásának bővítése**
- (R) **Középületek akadálymentesítése;**
- (K) **Fiatalok számára oktatások, tanfolyamok szervezése;**
- (K) **Sportolási lehetőségek fejlesztése;**
- (K) **Közmunkások foglalkoztatása, főként településfejlesztési, környezetalkotási feladatokkal;**

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS – TERÜLETIFEJLESZTÉSEK:

- (R) **Külterületi majorok és gazdaságok gazdasági területté sorolása (TRT);**
- (R) **További parkolóhelyek kialakítása (TRT);**
- (R) **Belterületi zöldfelületek minőségi fejlesztése;**
- (R) **Kilátó építése;**
- (R) **Belterületi fasorok telepítése (TRT);**
- (R) **Kerékpáros pihenőközpont létesítése;**
- (K) **Benzinkút helybiztosítása;**
- (R) **A településközpont minőségi megújítása;**
- (R) **További lakóterületek kijelölése belterületen;**
- (R) **Északi összekötő út létesítése belterületen;**
- (R) **Járdaépítés;**
- (R) **Piacterület bővítés új kijelölések vizsgálata;**

KÖRNYEZETVÉDELEM:

- (R) **A külterületi állattartó telep szerves- és hígtrágya tárolásának felülvizsgálata;**
- (R) **A gyomnövény visszaszorítása érdekében a szomszédos önkormányzatokkal összehangolt irtási akciók szervezése;**
- (K) **Illegális hulladéklerakók felszámolása;**

- (K) Szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztése, hulladékgyűjtő szigetek kialakítása, zöldhulladék komposztálása, törmeléklerakó kijelölése;
- (K) **Település burkolatlan utcáinak szilárd burkolattal való ellátása;**
- (R) **Lakossági fórum szervezése évente minimum egyszer külön a környezetvédelmének feladatairól;**
- (K) **Lakosság öntevékeny környezetvédelmi kezdeményezéseinek támogatása (anyagi támogatás, lakossági csoportokkal történő együttműködés, együtt gondolkodás, programokhoz a megfelelő helyszín biztosítása, a megoldandó feladatokról történő egyeztetés, a lakosság tájékoztatásában való közreműködés);**
- (R) **Szennyvízcsatorna hálózat kiépítésének és rácsatlakozásainak támogatása;**
- (R) **A gázvezeték-hálózatra rácsatlakozók arányának növelése, a lakossági fűtésből származó emissziók csökkentése;**
- (K) **Optimális területhasználati struktúra kialakítása;**
- (K) **Ökológiai szempontok és a táj fenntartható területhasználati rendszerek kialakítása, és elterjesztése;**
- (K) Ún. természetközeli mező- és erdőgazdálkodási módszerek, valamint környezetkímélő technológiák alkalmazása;
- (K) A nagy kiterjedésű, összefüggő szántóföldek közötti mezővédő erdősávok telepítése, fasorok telepítése;

TÁJ ÉS TERMÉSZETVÉDELEM:

- (R) **Helyi védett természeti értékek kijelölése és megtartása;**
- (H) Erdősávok és fasorok telepítése a földutak mentén (TRT);
- (H) Szántóterületek visszagyepesítése, illetve erdősítése (TRT);
- (K) **Ökológiai szempontok és a fenntartható terület- és tájhasználati rendszerek kialakítása és terjesztése;**
- (R) **Gyepterületek feltörésének megakadályozása (TRT);**
- (R) Térségi komplex környezetgazdálkodási program kidolgozása és népszerűsítése, koordináló szervezet létrehozása;
- (K) Kis-Koppány-patak, patak völgy árvízmentesítése tározók létesítésével és a patak völgy turisztikai fejlesztése;

ÉRTÉKVÉDELEM, MŰVI ÉRTÉKEK:

- (R) **Helyi értékvédelmi javaslat kidolgozása (TRT);**
- (R) **Helyi védett épületek kijelölése (TRT);**

- (R) **Helyi értékvédelmi rendelet megalkotása;**
- (R) A helyi védett épületek funkcióval való megtöltése;
- (R) **A templomok folyamatos karbantartása bemutatása;**
- (R) **A műemlék kastély sorsának hasznosításának rendezése;**
- (R) **Közterületi térelemek, utcabútorok egységes rendszer szerinti felújítása;**

KÖRNYEZETALAKÍTÁS, KÖRNYEZETESZTÉTIKA:

- (R) **A művi tájelemek (pl. majorok) tájba illesztésének szabályozása (TRT)**
- (H) **Településszerkezet védelme (TRT);**
- (R) **Árkok karbantartása, tisztítása;**
- (R) **Településközpont fenntartása;**
- (R) **Köztéri információs táblák, cégérek megjelenésének szabályozása (TRT);**
- (R) **A település léptékének megfelelő épületek építése (TRT);**
- (R) **Egységes utcafásítás;**
- (K) **Zöldterületek fenntartása, minőségi fejlesztése;**
- (K) **A problémás területek, a tájszerkezethez illeszkedő módon a település-képbe illesztése (TRT).**

INFRASTRUKTÚRAFEJLESZTÉS:

Közlekedés

- (R) **Önkormányzati tulajdonban lévő még burkolatlan utak aszfaltozása;**
- (R) **Önkormányzati tulajdonban lévő utak folyamatos karbantartása, tisztítása, illetve felújítása;**
- (R) **Parkolók létesítése (TRT);**
- (K) **A külterületi földutak javítása;**
- (K) **Belső kerékpár-úthálózat kiépítése (TRT);**
- (K) **Regionális kerékpárút hálózatra való kapcsolódás (TRT);**
- (K) **Kerékpárparkolók, tárolók kialakítása;**

Közművesítés

- (R) **Csapadékvíz elvezetés további folyamatos biztosítása;**
- (R) **Gázhálózat rákötések támogatása;**
- (K) **Közvilágítás korszerűsítése;**
- (H) **Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése és a rákötésre való ösztönzés;**

- (H) Légekábelek számának lehetőség szerinti csökkentés;**
- (H) Alternatív energiaforrások alkalmazásának vizsgálata.**

MELLÉKLETEK:

1. sz. melléklet:

Kérdőíves megkeresés összesített eredménye

A lekérdezés módja: A kérdőíveket digitálisan és nyomtatott formában jutattuk el a lakosságnak. A kérdőív kitöltésére a település weblapján és a két legnagyobb közösségi oldalon közzétett linken (a www.kerdoivem.hu weblap szolgáltatásának segítségével), személyre szóló e-maileken keresztül nyílt lehetőség. Nyomtatott változatot minden házhoz kihordták 2011 októberében, az eredményeket pedig a Polgármesteri Hivatalban gyűjtötték.

A felmérés eredménye semmiféleképpen nem tekinthető reprezentatívnak, hiszen a település lakosságának csak nagyon kis százaléka (a felnőtt lakosság 3%-a) töltötte ki a kérdőívet. A 62 válasz ugyanakkor átlagos, megszokott eredménynek mondható az utóbbi években a településen végzett kérdőíves felméréseket tekintve. Sok kérdőívet hiányosan töltöttek ki. Jellemzően a nyitott kérdésekre nem adtak választ.

Demográfia

A válaszadók életkora 20 és 73 év között mozgott. A kérdőívet kitöltők átlag életkora 46,7 év. A kérdőívet kitöltők korosztályok szerinti megoszlása a következő módon alakult:

- 35 év: 26%
- 36- 50: 34%
- 51-65: 27%
- 66-: 13%

A nem szerinti megoszlásban nem figyelhető meg jelentős eltérés:

- férfi: 47%
- nő: 53%

A kérdésekre kapott válaszok eredményei és azok értékelése

Mióta él a településen? zárt kérdés

- Mindig itt élt: 39%
- Több mint 5 éve: 52%
- Kevesebb, mint 5 éve: 6%
- Nem válaszolt: 3%

A válaszadók több mint fele már több mint 10 éve él a településen. A válaszadók közül 6% költözött a településre 5 éven belül.

Tervezi, hogy a közeljövőben változtat lakáskörülményein? zárt kérdés

igen: 34,5%

nem: 65,5%

Azok, akik változtatnának a lakáskörülményeiken további kérdésben jelölhették meg, hogy milyen módon szeretnének változtatni.

újat épít: 6,3%

bővít (ráépítéssel): 18,8%

bővít (azonos szinten): 31,3%

vásárol (használtat): 12,5%

vásárol (újat): 0%

elköltözik: 31,3%

Azok közül, akik ezt a kérdést megválaszolták a legtöbben (31,3%) elköltöznének vagy pedig a településen maradnának és a meglévő ingatlanjukat bővítenék a meglévő épületszintet megtartva (31,3%). A válaszadók közül senki sem szeretne újépítésű ingatlant vásárolni.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy ha elköltözik, akkor mely településre költözne. Erre a kérdésre mindenki más települést jelölt meg, nincs határozott iránya a költözéseknek.

Hol dolgozik / tanul Ön? zárt kérdés

A településen: 5%

A településen kívül: 56,7%

Nyugdíjas: 31,7%

Nincs munkája, háztartásbeli: 6,7%

A válaszadók közül a legkevesebben a településen dolgoznak (5%). A legtöbben ingáznak (56,7%).

A településen kívül dolgozók Siófokra ingáznak. A legtöbben (43,6%) saját autóval járnak, de jelentős még az autóbusszal közlekedők száma is (38,5%).

Arra a kérdésre, hogy miért nem tudnak a településen elhelyezkedni a településen kívül dolgozók 48%-a azt a választ adta, hogy nincs lehetőség Ádándon.

Véleménye szerint mi a legnagyobb értéke Ádándnak? zárt kérdés

Természeti környezet: 25%

Közlekedés, infrastruktúra: 4,3%

Nyugodt életvitel: 23,3%

Helyi munkalehetőségek: 0%

A Balaton közelsége: 33,6%

Épített környezet: 2,6%

Szőlő- és borkultúra: 3,4%

Egyéb: 3,4%

Az egyéb válaszok közül a rendkívül gazdag történelmet, páratlan műemlékeket (Hettyei torony, Csapody-kastély), a kénes forrást és a kicsi átmenő forgalmat jegyezték meg. A kérdőívet kitöltők közül a legtöbben Ádánd legnagyobb értékének a Balaton közelségét, a természeti környezetet és a nyugodt életvitelt gondolják.

Mennyire elégedett a településen található emberi-, közösségi-, környezeti-, és

épített értékekkel? 1-5-ig tartó skálán kellett értékelni, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem elégedett, 5-ös azt jelenti, hogy teljesen mértékben elégedett vele.

A kérdésre adott válaszokat az alábbi grafikonon ábrázolva mutatjuk be:

Ön szerint mik legyenek a település legfontosabb fejlesztési céljai? nyitott kérdés

A járdák, utak rendbetételét, kiépítését minden válaszadó megemlítette. Emellett a válaszadók a turisztika, a kultúra és a helyi értékek védelme területén látnának fejlesztési lehetőségeket. A munkahely teremtés és a fiatalok bevonása, helyben tartása, támogatása is kiemelten szerepelt a válaszok között.

Ön szerint mennyire fontosak a következő fejlesztési lehetőségek? 1-5-ig tartó skálán kellett értékelni, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem fontos, 5-ös azt jelenti, hogy teljesen mértékben fontosnak tartja.

A kérdésre adott válaszokat az alábbi grafikonon ábrázolva mutatjuk be:

Milyenek látja a település általános helyzetét a szomszéd településekhez képest? zárt kérdés

- jobb: 6,6%
- hasonló: 32,8%
- rosszabb: 59%
- nem tudom: 1,6%

A válaszadók több mint a fele a település helyzetét rosszabbnak ítéli meg, mint a környező településeket.

Milyenek látja a település általános kapcsolatát a szomszédos településekkel? zárt kérdés

- szoros: 5,3%
- laza: 55,3%
- nincs kapcsolat: 13,2%
- nem tudom: 26,3%

A válaszadók több mint a fele Ádánd kapcsolatát a szomszédos településekkel lazának értékeli.

Ön szerint Ádándnak melyek az előnyei a szomszéd településekhez képest? nyitott kérdés

A válaszadók többsége szerint nincs előnye Ádándnak a szomszédos településekhez képest (se előnye, se hátrány: 11%, nincs előnye: 37%). Azok közül viszont, akik meg-

neveztek értéket, a legtöbben (33,3%) a természeti környezetet úgy, mint a gyógyforrásokat, a vizes élőhelyeket, a Balaton közelségét, a csendes ugyanakkor könnyen elérhető fekvést, a szép táji környezetet tekintették Ádánd előnyének. Ezen kívül a történelmi múlt és a műemlékek (3,7%), az ádándi tudat, közösség (7,5%), valamint a kihasználatlan lehetőségek (7,5%) fordultak elő a válaszok között.

Ön szerint Ádándnak melyek a hátrányai a szomszéd településekkel szemben? nyitott kérdés

A legtöbb válaszadó a szomszédos településhez képest Ádánd hátrányát a földrajzi elhelyezkedésében (25%) és az infrastruktúra hálózat (csatornázás, utak minősége: 31%) állapotában látja. Sokan elzárt, eldugott vagy zsáktelepülésnek érzik. Úgy gondolják, hogy a főúttól való távolság, a kicsi átmenő forgalom miatt alacsony a foglalkoztatottság, nincsenek vállalkozások. A turisztikai célpontok hiánya, a fejlesztések elmaradása és a széthúzás és a kulturális programok hiánya szerepelt még a válaszok között nagyobb arányban.

Ön szerint Ádándnak mely területeken tudna a szomszédos településekkel együttműködni? nyitott kérdés

A válaszadók szerint az oktatás, a mezőgazdaság, a turizmus, a kultúra területén fontos az együttműködés. Megemlítik, hogy a pályázatokat is együtt lehetne beadni.

Tartozik a településen valamilyen civil szervezethez, csoporthoz? zárt kérdés

igen: 22%

nem: 78%

A válaszadók túlnyomó többsége nem tartozik egyik civil szervezethez sem. Azok közül, akik civil szervezethez tartoznak az Ádándi Sportegyesületet, az Ádándi Népdalkört és az Ádándért Egyesületet nevezték meg.

Mi az, amit Ön személyesen kész tenni környezetében a települési problémák megoldása érdekében? zárt kérdés

hulladékgyűjtés: 7,3%

szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás: 15%

utcarendezés: 12,3%

faültetés, virágosítás: 11,5%

esővíz elvezetők rendbe hozása: 6,5%

társaskörben, civil szervezetben való részvétel: 9,3%

közösségi rendezvényeken részvétel: 19,4%

továbbképzésben részvétel: 4,3%

egyéb: 14,4%

A válaszadók leginkább a közösségi rendezvényeken való részvétellel, a szelektív hulladékgyűjtéssel és az utcarendezésben való részvétellel készek leginkább tenni a települési problémák megoldásáért. Az egyéb válaszok között szereplő válaszok: bármi, amiben tudok segíteni és a mindenki tegye rendbe a maga környezetét.

Mennyire tartja tájékozottnak magát a település közügyeit illetően? 1-5-ig tartó skálán kellett értékelni, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem tájékozott, 5-ös azt jelenti, hogy teljesen mértékben tájékozott.

A válaszokra adott pontszámokat összesítve az eredmény 2,95. Azt mondhatjuk, hogy a lakosság csak részben, közepes mértékben tartja magát tájékozottnak.

Ha csak részben, vagy nem tájékozott, annak mi lehet az oka? nyitott kérdés

A válaszadók 46%-a az időhiánnyal magyarázza a tájékozottság hiányát. A másik része, pedig a tájékoztatás módjában vagy hiányában látja a problémát (30,7%), abban, hogy pl. a helyi újság ritkán jelenik meg. A településen kívül dolgozók a távolsággal magyarázzák a tájékozatlanságot, de ugyanakkor ehhez a csoporthoz soroltuk azokat is, akik azért tartják magukat tájékozatlannak, mert Siófokon kell az ügyeket intézni (15,38%). Az egyéb válaszok között szerepel az ismeretség hiánya is.

Honnan tájékozódik a helyi hírekről, eseményekről? zárt kérdés

internetről: 40,6%

hirdetőtábláról: 25,4%

helyi újságból: 13,6%

egyéb: emberektől (szomszéd, pletyka, vásárlás, kocsmá): 17%

más forrás: 3,4

Igen magas az internetet használók aránya. A válaszadók 40,6% onnan szerzi be a híreket. Ezen kívül a hirdetőtáblának és az emberi kapcsolatoknak van igen jelentős szerepe.

Milyen ingatlannal rendelkezik Ádándon? zárt kérdés

lakóház: 91,5%

nyaraló: 0%

mezőgazdasági terület: 0%

üzlet helység: 0%

egyéb: lakóházzal és mezőgazdasági területtel: 6,8%

nem rendelkezik ingatlannal: 1, 7%

Ön szerint milyen változtatásokat kellene eszközölni a település jellegét, hangulatát illetően, hogy Ön jobban érezze magát itt? nyitott kérdés

Nagyon sokféle válasz érkezett. Visszatérő volt viszont az összetartás szükségessége, a kulturális programok mennyiségének és színvonalának növelésére az igény. A munkahely és a fiatalok helyben tartásának szükségessége. A településkép tekintetében a csatornázás és az úthálózat problémája itt is visszatért. A zöldfelületek, közösségi terek növelése, minőségének javítása.

Mennyire elégedett az Önkormányzat tevékenységével? 1-5-ig tartó skálán kellett értékelni, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem elégedett, 5-ös azt jelenti, hogy teljesen mértékben elégedett.

Az Önkormányzat tevékenységével való elégedettség 3,27 pontot kapott.